

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**ҚАРШИ МУҲАНДИСЛИК ИҚТИСОДИЁТ
ИНСТИТУТИ**

**ИЖТИМОИЙ ФАНЛАР
КАФЕДРАСИ**

**ФАЛСАФА ВА МАНТИҚ
ФАНИДАН**

УСЛУБИЙ КЎРСАТМА

Қарши- 2016

Тузувчи:

ф.ф.н. Н.Очилова

Такризчилар

ф.ф.н. Г.Очилова

ф.ф.н. Н.Уроқова

Ушбу услубий кўрсатма Қарши муҳандислик – иқтисодиёт институти «Ижтимоий фанлар кафедраси йиғилиши (Баённома № «_» сентябрь 201 йил)» кенгаши йиғилишлида (Баённома № «__» _____ 201 йил) ҳамда институт ўқув услубий кенгашларида муҳокама қилинган ва ўқув жараёнида қўлланишга тавсия этилиб, нашр қилишга рухсат берилган (Баённома № «__» _____ 201 йил).

КИРИШ

Ўзбекистон давлат мустақиллигига эришгач, барча ижтимоий фанлар каби фалсафа фанининг ҳам муаммоларига муносабат ўзгарди.

Ўзбекистон Президенти Ислам Каримов ижтимоий- гуманитар фанларнинг жамият тараққиётидаги ўрни ва аҳамияти устида алоҳида тўхтаб қойидаги фикрларни айтган эди: «Фаннинг вазифаси келажакимизнинг шакли-шамойилини яратиб бериш, эртанги кунимизнинг ённалишларини, табиий қонуниятлари, унинг қандай бўлишини кўрсата беришдан иборат, деб тушунаман. Одамларга мустақилликнинг афзаллигининг, мустақил бўлмаган миллатнинг келажаги ёққлигини, бу бир табиий қонуният эканини исботлаб, тушунтириб бериш керак. Фан жамият тараққиётини ола силжитувчи куч, восита билмол лозим».¹

Фалсафа кўп қиррали, умумий ижтимоий- маънавий билимлар тизимидир. Фалсафа ижтимоий онгнинг назарий шакли сифатида, жамиятдаги ахлоқий, эстетик, мантикий ва бошқа ижтимоий гуманитар фанлар билан жамиятнинг бир бутун моддий ва маънавий ҳаёти билан чамбарчас боғлиқдир.

Фалсафа инсоннинг ўз моҳиятини ангалаши, борлиқнинг турли соҳаларига оид бўлган ҳодиса ва воқеалар ҳақида, уларнинг туб моҳиятини ифодалайдиган умумий хулосалар чиқариши демакдир. Фалсафий тафаккур оламдаги нарса ва ҳодисаларни фикрда умумлаштириб, мавҳумлаштириб, ўзаро боғлиқликда ва ривожланишда ўрганиб, уларнинг моҳиятини чуқурроқ ва тўлароқ билишдир.

Фалсафа фанлар ичидаги фандир, тафаккур маданиятидир.

Ушбу услубий кўрсатмада, рейтинг технологик харита, ўқув материалларининг таркиби, реферат мавзулари, мустақил иш, рейтинг ишланма, маъруза ва амалий (семинар) машулотларирежалари, ёзма оралиқ назорат иши, орлиқ тест саволлари, якуний баҳолаш оғзаки саволлари, якуний баҳолаш тест саволлари, фойдаланилган адабиётлар рўйхати тақдим этилган, кўрсатма кундузги бўлим талабалари учун тайёрланган.

¹ I.Karimov Tarixiy xotirasiz kelajak yo`q. T., «Sharq»nashriyot-matbaa konserni Bosh tahririyati,1998, 25-bet .

РЕЙТИНГ ТЕХНОЛОГИК ХАРИТА

ИККИНЧИ СЕМЕСТР

Маъруза – 18 соат

Амалий машғулот – 34 соат

№	Фан номи	Таълим ёнаши	Курс	Семестр	Фан соати	Фан коэфф		1-2 ЖБ	1-ОБ	3-4-ЖБ	2-ОБ	Е-ЖВ	Е-ОВ
1	Фалсафа ва Мантиқ	Барча	2	4	52	0.54	Мавзулар амалий	1-8		9-16		*	*
							Соатлар	Маъруза 18 соат		Амалий 34соат		*	*
							Макс. балл	20	15	20	15	40	30
							Сар. балл						

Ўқув материалларининг таркиби.

Маъруза – 18 соат

Амалий машғулот – 34 соат

№	Маъруза ва амалий мавзулар	Маъруза	Амалий машғу	Мустақил таълим	Мустақил иш
1.	Фалсафанинг асосий мавзулари. Фалсафий дунёқараш.	2	2	2	
2.	Марказий Осиё фалсафаси, унинг жаҳон маданиятидаги ўрни.	2			
3	Қадимги Шарқ ва Антик дунё фалсафаси.		2	2	
4	Марказий Осиё фалсафаси, унинг жаҳон маданиятидаги ўрни		2	2	
5	Ўрта аср ва янги давр Европа фалсафаси.	2			
6	Ўрта аср ва янги давр Европа фалсафаси. Ҳозирги замон жаҳон фалсафаси.		2	2	
7	Ўзбекистонда ижтимоий-фалсафий тафаккур		2	2	
8	Борлиқ ва табиат фалсафаси.	2			
9	Борлиқ фалсафаси		2	2	
10	Табиат фалсафаси		2	2	
11	Фалсафий методлар, қонунлар ва категориялар.	2			
12	Фалсафий қонунлар.		2	2	
13	Фалсафий категориялар.		2	2	
14	Онг, унинг келиб чиқиши ва моҳияти. Билиш фалсафаси.	2			
15	Онг, унинг келиб чиқиши ва моҳияти.		2	2	
16	Билиш фалсафаси.		2	2	
17	Ижтимоий фалсафа. Жамият, инсон, маънавият, қадриятлар фалсафаси,.	2			
18	Жамият фалсафаси.		2	2	
19	Инсон фалсафаси.		2	2	
20	Маънавият ва қадриятлар фалсафаси.		2	2	
21	Ҳозирги замон глобал муаммолари.	2	2	2	
22	Мантиқ фанининг предмети ва вазифалари. Тушунча, ҳукм ва ҳулоса.	2		1	
23	Мантиқий қонунлар.		2	1	
24	Ҳукм. Ҳулоса чиқариш		2	1	
				1	
	ЖАМИ:	18	34	32	

Фан бўйича реферат мавзулари.

<i>№</i>	<i>Реферат мавзулари</i>	<i>Топшириш муддати</i>
1.	Жаҳон фалсафаси тараққиётида миллий фалсафий мактабларнинг ўрни	Белгиланган муддатда
2.	Фалсафа ва истиқлол мафкураси	Белгиланган муддатда
3.	Ёшлар онгида янгича дунёқарашни шакллантириш вазифалари	Белгиланган муддатда
4.	Авестода фалсафий ғоялар	Белгиланган муддатда
5.	Тасавуфда диний мафкура ва дунёвий фалсафа тамойиллари	Белгиланган муддатда
6.	Навоий ва Жомийнинг ижтимоий-фалсафий қарашлари	Белгиланган муддатда
7.	Жадидчилик миллий ғоялар учун кураш фалсафаси	Белгиланган муддатда
8.	XX аср фалсафаси миллийлик ва умуминсонийлик	Белгиланган муддатда
9.	Оламнинг диний, илмий ва фалсафий манзаралари	Белгиланган муддатда
10.	Ижтимоий макон ва замон, унинг тараққиёт тамойиллари	Белгиланган муддатда
11.	Мустақилликни мустаҳкамлаш вазифаларининг алоқадорлиги ва узвий боғлиқлиги	Белгиланган муддатда
12.	Ҳозирги замон фалсафасида диалектик масалалари	Белгиланган муддатда
13.	Мустақилликни мустаҳкамлаш жараёнида ворислик ва янгилаш ўзига хос хусусиятлари	Белгиланган муддатда
14.	Жаҳон тараққиётининг бир бутунлиги ва Ўзбекистон унинг таркибий қисми эканлиги	Белгиланган муддатда
15.	Ўзбекистоннинг мустақиллигини мустаҳкамлашда имконият воқеликнинг уйғунлиги	Белгиланган муддатда
16.	Фалсафада онг ва руҳият муаммоси	Белгиланган муддатда
17.	Илмий билимнинг моҳияти ва усуллари	Белгиланган муддатда
18.	Жамият ҳаётида барқарорлик ва беқарорлик	Белгиланган муддатда
19.	Маънавиятнинг инсоний қадриятлар ва сиёсатлар билан алоқадорлиги	Белгиланган муддатда
20.	Умумбашарий муаммолар, уларнинг асосий ёъналишлари	Белгиланган муддатда
21.	Ўзбекистоннинг истиқлоли ва мустақилликни мустаҳкамлаш жараёни	Белгиланган муддатда
22.	Маънавий баркамол авлод-буюк келажак пойдевори	Белгиланган муддатда
23.	Маданият ва цивилизациясининг асосий тамойиллари	Белгиланган муддатда
24.	Маънавият ва нафосат	Белгиланган муддатда
25.	Шахснинг табиий, ижтимоий ва маънавий психологик хусусиятлари	Белгиланган муддатда
26.	Жамият ва оила	Белгиланган муддатда
27.	Ўзбекистоннинг мустақиллигини мустаҳкамлашда имконият ва воқеликнинг уйғунлиги	Белгиланган муддатда
28.	XX аср фалсафасида инсон муаммоси.	Белгиланган муддатда

Фан бўйича мустақил иш ва топшириқларнинг мавзулари

№	Мустақил иш ва топшириқларнинг номи	Бажариш муддати
1	Илм фан лютуқлари ва уларнинг фалсафада акс этиши	Белгиланган муддатда
2	Ислон фалсафаси	Белгиланган муддатда
3	Маънавий мерос ва ҳозирга замон	Белгиланган муддатда
4	Иқтисодий ривожланишнинг маънавий тараққиётга боғлиқлиги	Белгиланган муддатда
5	Миллий қадриятлар ва уларнинг инсон ҳаётидаги аҳамияти	Белгиланган муддатда
6	Ўз-ўзини англаш, онглилик ва онгсизлик муаммолари	Белгиланган муддатда
7	Мустақиллик ва жамиятнинг тардрийжий тараққиёти	Белгиланган муддатда
8	Тасаввуф фалсафаси.	Белгиланган муддатда
9	Баркамол авлод – буюк келажак пойдевори	Белгиланган муддатда
10	Инсон фалсафаси.	Белгиланган муддатда
11	Ҳозирги замон фалсафасининг асосий йўналишлари	Белгиланган муддатда
12	Глобаллашув жараёнида оммавий маданиятнинг миллий маданиятга таъсири.	Белгиланган муддатда
13	Тафаккур қонунлари ва уларнинг ўрганишнинг аҳамияти.	Белгиланган муддатда
14	Мустақиллик ва маънавиятнинг ўзаро боғлиқлиги	Белгиланган муддатда

Рейтинг ишланмаси.

т/р.	Назорат турлари	Сони	Балл	Жами балл
И.	ЖБ.			
	1.1 Семинар машғулотиға тайёргарлиги. Талабанинг дарс давомати. Мавзунинг конспектланганлиги.	18	1-2	18-36
	1.2 ТМИ топшириқларини бажарилиши	1	2	10
	1.3. талабанинг реферат Тайёрлаганлиги ва химоя қилганлиги	1	4	4
	Жами			50
ИИ.	ОБ			
	2.1. Ёзма иш (3та савол, ҳар бир саволга жавоб учун 6-балл)	1	6	18
	2.2. Тест	17	17	17
	Жами			35
ИИИ.	ЯБ.			
	3.1. Яқуний назорат	1	5	15
	3.1.1. Оғзаки (3 та савол)			(3x5=15)
	3.1.2. Тест (15 та савол)	15	1	(15x1=15)
	Жами			15

«Фалсафа ва мантиқ фанидан баҳолаш мезони:

-ЖБ бўйича семинар машғулотиға қатнашиб, унинг топшириқларини ҳар бир мавзу бўйича тўла сифатли бажарган талабага 2 балл берилади;

-агар тўла бажармаса мавзунинг ўзлаштирилганлик даражасига қараб 1 баллгача берилади.

-талабалар ҳар бир мавзу бўйича мустақил ишларининг бажарганлиги ва ўзлаштирилганлигига қараб 2 баллгача берилади.

-талаба ҳар бир мавзу бўйича мустақил иш топшириқларини бажарган, аммо мавзу тўла ўзлаштирилмаган бўлса 1 баллгача берилади.

-рефератда мавзу тўлиқ ёритилган, тўғри хулоса чиқарилган ва ўзлаштирилганлигига 4баллгача берилади.

-мавзу моҳияти ёритилган, аммо айрим камчилиги бўлса, мавзу тўлиқ ўзлаштирилмаган бўлса 3 баллгача берилади.

Оралик баҳолаш ёзма тест шаклда ўтказилади.

-биринчи ОБ тест шаклида бўлиб, 17та саволга 17та балл берилади.

-иккинчи ОБ ёзма шаклда бўлиб, 3та савол қўйилиб, ҳар бир савол максимал 6 баллгача баҳоланади. Жами 18 балл.

Яқуний баҳолашда талаба 3 та саволга ёзма ёки 15 та тест саволига жавоб бериши лозим.

-ҳар бир ёзма саволга 5 балл ажратилади;

-тест саволининг ҳар бирига 1 балл билан баҳоланади;

талаба берилган тест саволига нотўғри жавоб берса ёки жавоблари бузилган ҳолатда 0 балл берилади.

86-100 балл –“аъло”, 71-85 балл - “яхши”, 55-70 балл- “қониқарли” ҳисобланади.

Саралаш бали -55 балл.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**ҚАРШИ МУҲАНДИСЛИК ИҚТИСОДИЁТ
ИНСТИТУТИ**

ИЖТИМОЙ ФАНЛАР КАФЕДРАСИ

ФАЛСАФА ВА МАНТИҚ

фанидан маърузалар

РЕЖАСИ

Қарши – 2011

1-мавзу. Фалсафанинг предмети ва асосий мавзулари . Фалсафий

дунёқараш

Режа:

1. «Фалсафа» атамасининг моҳияти ва мазмуни.
2. Фалсафанинг баҳс мавзулари ва асосий муаммолари.
3. Фалсафий дунёқараш ва унинг тарихий шакллари.
4. Ўзбек фалсафаси, Ўзбекистонда янги дунёқарашнинг шакллантириш вазифалари.
5. Мустақиллик ва фалсафий дунёқарашнинг янгилашиш зарурати.

Таянч тушунчалар

Фалсафа, файласуф атамалари, фалсафий муаммолар, дунёқараш ва унинг шакллари, фалсафий билимлар тизими, фалсафий ёналишлар, фалсафий ғоялар, мустақиллик, фалсафий тафаккурни янгилаш зарурати.

2-мавзу. Қадимги дунё ва Марказий Осиё фалсафаси, унинг жаҳон маданиятида тутган ўрни.

Режа:

1. Қадимги Шарқ ва антик дунё фалсафаси
2. Ўзбекистон ҳудудидаги энг қадимги маданият ва фалсафий қарашлар.
3. Марказий Осиёда илк ўрта асрлар фалсафаси.
4. Темурийлар ва Ўрта асрлар фалсафаси
5. XVI асрдан XX аср бошларигача Ўзбекистонда ижтимоий фалсафий тафаккур.

Таянч тушунчалар:

Зардушт, зардуштийлик, «Авесто», Маздак, Моний, «Таврот», «Веда» – диний китоблар. Дао – табиат қонуни, ян – ёруғлик кучи, Ин – зулмат кучи, метафизика, атомлар, «Қурон», Ҳадислар, Ислом фалсафаси, тасаввуф, Амир Темур, «Темур тузуклари», Мирзо Улуғбек, «Зижи Курагоний», Алишер Навоий, комил инсон, Бобур Мирзо, Бобурнома.

3.-мавзу. Ўрта асрлар ва янги давр Европа фалсафаси

Режа:

1. Рим империясининг қулаши ва Ўрта асрларда Европа маданияти.
2. Европада уйғониш даври ва ундаги фалсафий тафаккур такомилли.
3. XV-XIX аср Европа фалсафасидаги оқимлар ва фалсафий мактаблар.
4. Ўрта асрлар ва янги давр Европа фалсафасини ўрганишнинг аҳамияти.

Таянч тушунчалар:

Номинализм ва реализм, гностиклар, дуализм, апологетлар, патристик, схоластика, уйғониш даври, рационализм, миллий-фалсафий мактаблар, мутлақ рух, метод, система, диалектика, сцентизм, антисцентизм, герменивтика, экзистенциал фалсафа, прагматизм.

4-мавзу. Борлиқ ва табиат фалсафаси

Режа:

1. Борлиқ ва унинг мавжудлик шакллари.
2. Борлиқ ва йўқлик, мавжудлик ва реаллик.
3. Ҳаракат, фазо ва вақт, макон ва замон.
4. Борлиқ фалсафасини ўрганишнинг ахамияти.
5. Табиат фалсафаси.
6. Табиат ва жамият, уларнинг ўзаро алоқадорлиги.

Таянч тушунчалар:

Онтология, борлиқ, мавжудлик, фазо вақт, биринчи табиат, иккинчи табиат, жамият, маънавият, материя, макон, замон, табиат, табиий муҳит, ҳаёт, BIOSфера, ноосфера, экологий.

5-мавзу. Фалсафий методлар, қонунлар ва категориялар

Режа:

1. Фалсафада метод муаммоси.
2. Қонун тушунчаси, унинг моҳияти ва фалсафий талқини.
3. Воқелик ва ўзгариш жараёнида айният ва зиддият диалектикаси. Унинг табиат ва жамиятдаги хусусиятлари.
4. Мавжудлик, ўзгариш ва ўзаро алоқадорликнинг намоён бўлиш тамойиллари
5. Ўзгариш ва тараққиёт жараёнида такрорланиш тамойили.
6. Фалсафий категориялар тизими, уларнинг мазмуни.

Таянч тушунчалар:

Ўзгариш, тарққиёт, диалектика, метафизика, софистика, эклектика, синергетика, детерменизм, қонун, қонуният, айният, тавофут, зиддият, қарама-қаршилик, миқдор, сифат,

инкор, инкорни- инкор, ворислик, янгиланиш, категория, алохидалик, хусусийлик, умумийлик, сабаб ва оқибат, мазмун ва шакл, моҳият ва ҳодиса, зарурият ва тасодифият, имконият ва воқелик.

6-мавзу. Онг, унинг келиб чиқиши ва моҳияти. Билиш фалсафаси.

Режа:

1. Онг тушунчаси. Онг воқеликни инъикос эттириш шакли.
2. Онг ва ўз-ўзини англаш.
3. Онг ва ахборот. Ижтимоий ва индивидуал онг. Ижтимоий онг шакллари.
4. Ахборот дунёсининг глобаллашуви ва инсон онги имкониятларининг кенгайиши.

Таянч тушунчалар:

Онг, англаш, инъикос, воқелик, инстинкт, рефлекс, ижтимоий онг, индивидуал онг, миллий мафкура, ғоя, билиш, гносеология, ҳиссий ва ақлий билиш, эмпирик ва мантикий билиш, илмий билиш, метод, назария, ҳақиқат, нисбий ва мутлақ ҳақиқат.

7-мавзу. Жамият ва инсон фалсафаси

Режа:

1. Жамият тушунчасининг моҳияти ва мазмуни. Жамият тўғрисидаги назариялар.
2. Тараққиётнинг ўзбек модели ва цивилизациялашган жамиятни барпо этиш ҳамда баркамол инсонни шакллантириш вазифалари.
3. Инсон — фалсафанинг бош мавзуси. Инсон, шахс ва индивид тушунчаси.
4. Маънавият фалсафаси
5. Қадриятлар фалсафаси.

Таянч тушунчалар:

Жамият, жамият ҳаётида барқарорлик ва беқарорлик, тараққиётнинг ўзбек модели, одам, инсон, индивид ва шахс тушунчалари, маданият, маънавият, ғоя ва мафкура тушунчалари, қадрият, сиёсат, ҳуқуқ, фан, глобаллашув, цивилизатсий.

8-Ҳозирги замон глобал муаммолари

Режа:

1. Жамият тараққиётини олдиндан кўра билиш инсон оқилона фаолиятини зарур шарт.
2. Жаҳон тараққиётининг ҳозирги даврдаги ўзига хос хусусиятлари.
3. Ҳозирги замон умумбашарий муаммолари, уларни ҳал қилиш йўллари ва истиқболлари.
4. Инсон ва инсоният тақдирининг муштараклиги.

Таянч тушунчалар:

Башорат, инсон, жамият, эксперт баҳолаш, тарихий аналогия, интеграция, ҳамкорлик, умумбашарий муаммолар, глобал муаммолар.

9-мавзу. Мантиқ фанининг предмети, вазифалари, қонунлари.

Режа:

- 1.Мантиқ фанининг предмети, баҳс мавзуси, вазифалари.
2. Мантиқнинг асосий қонунлари.
- 3.Тафаккур шакллари: тушунча, ҳукм, хулоса чиқариш.

Таянч тушунчалар:

Мантиқ, ҳиссий билиш, тафаккур ва унинг шакллари, анализ,синтез, мавҳумлаштириш, умумлаштириш, сўз, тушунча, ҳукм, хулоса, силлогизм, предикатлар, кузатиш, тажриба, моделлаштириш, тафаккур қонуни, айният, зиддият, истисно, етарли асос қонуни, исбот, муаммо, фараз, назарий.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**ҚАРШИ МУҲАНДИСЛИК ИҚТИСОДИЁТ
ИНСТИТУТИ**

ИЖТИМОЙ ФАНЛАР КАФЕДРАСИ

ФАЛСАФА ВА МАНТИҚ ФАНИДАН

**АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАР
РЕЖАСИ**

Қарши – 2011

1-Мавзу: Фалсафанинг предмети ва вазифалари ва фанлар тизимидаги ўрни. Фалсафий дунёқараш. Мустақиллик ва фалсафий дунёқарашнинг янгилиниши, зарурати.

2 соат

Режа:

1. Фалсафий фикр пайдо бўлишининг заминлари. Дунёқараш. Фалсафий дунёқараш.
2. Фалсафа фан сифатида. Фалсафанинг баҳс мавзуи. Фалсафий муаммолар.
3. Фалсафанинг жамиятда тутган ўрни ва вазифалари.
4. Мустақиллик ва фалсафий дунёқарашнинг янгилиниши.

Таянч тушунчалари:

Фалсафа, дунёқараш, гносеология, миф, тафаккур, диний ақидалар, диний экстремизм, фанатизим.

Такрорлаш учун саволлар:

1. Фалсафа фанининг луғавий маъноси нима? Бу ҳақда Фаробий фикрларини айтинг.
2. Дунёқараш ва унинг асосий хусусиятлари ҳақида фикр мулоҳазаларингизни баён етинг.
3. Дунёқарашнинг асосий типлари ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари нималардан иборат?
4. Мифологик дунёқараш ҳақида нималар биласиз?
5. Диний дунёқарашнинг моҳияти, асосий элементлари нималардан иборат?
6. Диний эътиқод эркинлиги, дин ва сиёсат нисбати ҳақида нималарни биласиз?
7. Фалсафий дунёқараш ва унинг хусусиятлари нималардан иборат?
8. Инсоннинг тафаккурлаш маданияти, дунёқарашини шакллантиришда фалсафанинг
9. аҳамияти нималардан иборат?
10. Фалсафанинг асосий муаммолари таркибига нималар киради?

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак ёък. Тошкент, «Шарқ», 1998 й, 9-16 – бетлар.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХИ аср бусафасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Тошкент, «Ўзбекистон», 1997, 137-151-бетлар.
3. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафқураси-халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. «Фидокор» газетаси мухбири саволларига жавоблар. Тошкент «Ўзбекистон», 2000, 9-11 – бетлар.
4. Фалсафа. Ўқув кўлланма. Э.Юсуповнинг умумий таҳрири. Тошкент, «Шарқ», 1999, 47-54 бетлар.
5. Фалсафа. Маърузалар матни. Тошкент, 2000, 72-80- бетлар.
6. Основи философии. Учебник. Ташкент, «Меҳнат» 2004, стр 68-79.
7. Фалсафа асослари. (Китоб). Тошкент, «Ўзбекистон», 2005, 78-92 бетлар.
8. И. Каримов «Фалсафа яхлит фан» Тошкент, «Камалак-камолот» 1998 йил.

-мавзу: Қадимги Шарқ ва Антик дунё фалсафаси

Режа:

1. Фалсафий фикрнинг вужудга келиши, унинг маданий тарихий заминлари.
2. Қадимги Шарқ (Миср, Ҳиндистон, Хитой) фалсафаси.
3. Антик дунёдаги илк фалсафий фикрлар.

Таянч тушунчалар

«Таврот», «Веда» — диний китоблар. астика — «Веда»нинг муқаддаслигини тан олувчи, настика — унинг муқаддаслигини тан олмайдиган мактаблар. Дао — табиат қонуни, ян — ёруғлик кучи, ин — зулмат кучи, метафизика — қадимги юнонистонликлар фикрича, борлиқнинг асосини ўрганадиган дастлабки фалсафа, атомлар — бўлинмас деб тасаввур қилинган заррачалар.

Такрорлашаш учун саволлар

1. Қадимги Миср фалсафасига хос хусусиятларни санаб беринг.
2. Буддавийлик таълимотининг моҳияти нимадан иборат?
3. Конфусийлик нима?
4. Лао Сзи фалсафасида Дао қонуни нимани англатади?
5. Милет фалсафий мактаби тўғрисида нималарни биласиз?
6. Гераклитнинг «Оқар сувга икки марта тушиб бўлмайди» деган ҳикматли ибораси фалсафий моҳиятини тушунтириб беринг.
7. Сукрот қандай файласуф бўлган?
8. Афлотуннинг ғоялар дунёси ҳақидаги таълимотининг моҳияти нимадан иборат?
9. Арасту ҳақида нималарни биласиз?

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак ёъқ. Тошкент, «Шарқ», 1998 й, 9-16 – бетлар.
2. Каримов И.А. Оллох қалбимизда, юрагимизда. Тошкент, «Ўзбекистон», 1999 й, 44-бет.
3. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафқураси-халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. «Фидокор» газетаси муҳбири саволларига жавоблар. Тошкент «Ўзбекистон», 2000, 9-11 – бетлар.
4. Каримов И. «Донишманд халқимизнинг мустаҳкам иродасига ишонаман». «Фидокор» газетаси, 2000 йил 8 июнь.
5. Фалсафа. Маърузалар матни. Тошкент, 2000, 72-80- бетлар.
6. Основи философии. Учебник. Ташкент, «Меҳнат» 2004, стр 79-126.
7. Фалсафа асослари. (Китоб). Тошкент, «Ўзбекистон», 2005, 46-51, 78-92-бетлар.
8. Йўлдошев С. «Антик фалсафа». — Т., 1999.

3-мавзу: Марказий Осиё фалсафаси, унинг жаҳон маданиятидаги ўрни 2 соат

Режа:

- 1.«Авесто» - Ўрта Осиё халқларининг дунёқараши.
2. Ўрта асрларда Марказий Осиё фалсафаси ва унинг жаҳон маданиятида тугган ўрни.
3. Тасаввуф фалсафаси.

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Бунёдкорлик юлидан. Тошкент, «Ўзбекистон», 1998.
2. Каримов И.А.Маънавий юксалиш юлида. Тошкент, «Ўзбекистон», 1998.
3. Фалсафа. Ўқув қўлланма. (Э.Юсуповнинг умумий таҳрири) Тошкент, «Шарқ», 1999, 125 – 134 бетлар.
4. Фалсафа. Маърузалар матни. Тошкент, 2000, 107-123- бетлар.
5. Основи философии. Учебник. Ташкент, «Меҳнат» 2004, стр 126-136.
6. Фалсафа асослари. (Китоб). Тошкент, «Ўзбекистон», 2005, 92-105 бетлар.

4 – мавзу Ўзбекистондаги ижтимоий фалсафий тафаккур 2 соат

Режа

1. Уйғониш даври фалсафаси (Фаробий, Ибн Сино, Беруний)
2. Темурийлар даври фалсафаси
3. Темурийлар давридан кейинги ижтимоий сиёсий тараққиёт
4. XIX аср охири XX аср бошларида фалсафий фикрлар жадидчилик миллий ғоялар учун кураш фалсафаси

Таянч тушунчалар

Илк ўрта асрлар фалсафаси, «Қуръон», ҳадислар, ислом фалсафаси, исломдаги мазҳаблар, тасаввуф, тасаввуф оқимлари. Амир Темур, сарбадорлар, мустақил давлат, «Темур тузуклари», Мирзо Улуғбек, «Зижжи Қўрагоний», Алишер Навоий, комил инсон, Бобур Мирзо, Бобурнома.

Такрорлаш учун саволлар

1. Ислом дини тўғрисида нималарни биласиз?
2. Тасаввуфда комил инсон таомилини сиз қандай тасаввур қиласиз?
3. Тасаввуфдаги Кубравия, Яссавия ва Нақшбандия тариқатлари тўғрисида нималарни биласиз?
4. Сизнинг назарингизда диний бағрикенглик нима?

5. «Маънавий меросни билмай туриб, мустақилликнинг мафкурасини яратиб бўлмайди» деган фикрни қандай тушунасиз?
6. Амир Темурнинг ҳаёти ва фаолияти тўғрисида нималарни биласиз?
7. «Темур тузуклари»ни ўқиганмисиз, у тўғрида нималарни биласиз?
8. Мирзо Улуғбек ва унинг «Зижжи Кўрагоний» асари тўғрисида нималарни биласиз?
9. Абдурахмон Жомий ва Алишер Навоий дўстлиги тўғрисида сўзлаб беринг.
10. Алишер Навоийнинг комил инсон тўғрисидаги ғоялари мазмунини биласизми?

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХИ аср бусағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Тошкент, «Ўзбекистон», 1997, 137-151-бетлар.
2. Каримов И. А. Донишманд халқимнинг мустаҳкам иродасига ишонаман. «Фидокор» газетаси, 2000 й 8 июнь.
3. Каримов И.А. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар» Тошкент, «Ўзбекистон», 2000.
4. Каримов И. Оллоҳ қалбимизда юрагимизда. – Т., Ўзбекистон, 1999.
5. Каримов И. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. // Мулоқот. 1998. №5.
6. Каримов И. Ўзбекистон ХХИ асрга интиломда. — Т.: Ўзбекистон, 1999.
7. Абу Райҳон Беруний. Танланган асарлар. 1-том. — Т.: Фан, 1968.
8. Фалсафа. Ўқув қўлланма. (Э.Юсуповнинг умумий таҳрири) Тошкент, «Шарқ»,
9. Фалсафа. Маърузалар матни. Тошкент, 2000.
10. Основи философии. Учебник. Ташкент, «Меҳнат» 2004, стр 457-465.
11. Фалсафа асослари. (Китоб). Тошкент, «Ўзбекистон», 2005, 115-124-бетлар.

5-мавзу: Ўрта аср ва янги давр Ғарб фалсафаси . Ҳозирги замон жаҳон фалсафаси – 2соат

Режа:

1. Ўрта асрларда Ғарбий Европа христиан фалсафаси.
2. Европада уйғониш даври фалсафаси.
3. ХВИИ – ХВИИИ асрларда Европа инглиз ва француз фалсафаси.
4. ХИХ асрларда немис мумтоз фалсафаси.
5. Ҳозирги замон жаҳон фалсафаси ва унинг аҳамияти.

Таянч тушунчалар

Схоластика, апологетика, реализм, номинализм, уйғониш даври, миллий давлатлар, миллий фалсафий мактаблар, мутлақ руҳ, метод, система, тарих фалсафаси, диалектика, ссиентизм, антиссиентизм, неотомизм, неопозитивизм, прагматизм, герменевтика, структурализм, экзистенциализм.

Такрорлаш учун саволлар

1. Рим империяси ҳаётининг сўнги давларидаги фалсафий оқимларни санаб беринг.
2. «Уйғониш даври» тушунчасини қандай талқин этасиз?
3. Миллий фалсафий мактаблар деганда нимани тушунасиз?
4. Европа уйғониш даври фалсафасини ўрганишимизнинг аҳамияти нималарда деб ўйлайсиз?

5. XX аср фалсафасининг характерли хусусиятлари нималарда кўринади?
6. Экзистенциал фалсафанинг моҳияти нимадан иборат?
7. Неопозитивизмнинг асосий хусусиятлари қандай?
8. Структурализмнинг моҳияти нима?
9. Герменевтика нима?
10. Ссиентизм ва антиссиентизм нима?

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХИ аср бусағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Тошкент, «Ўзбекистон», 1997.
2. Ўзбекистон ХХИ асрга интилмоқда» Тошкент, «Ўзбекистон», 1999.
3. Каримов И.А. Бизнинг бош мақсадимиз-жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизация ва ислоҳ қилишдир. Тошкент, «Ўзбекистон», 2005, 76-93-бетлар.
4. Фалсафа. Маърузалар матни. Тошкент, 2000.
5. Эркин ва фаровон ҳаётни юксак маънавиятсиз қуриб бўлмайдди. «Халқ сўзи» газетаси, 2006 йил 26 август.
6. Фалсафа. Ўқув қўлланма. (Э.Юсуповнинг умумий таҳрири) Тошкент, «Шарк», 1999.
7. Основи философии. Учебник. Ташкент, «Меҳнат» 2004, стр 457-465.
8. Фалсафа асослари. (Китоб). Тошкент, «Ўзбекистон», 2005, 115-124-бетлар.

6-мавзу. Олам ва одам: фалсафий талқин. 2 соат

Режа:

1. Оламнинг моҳияти ва унда одамнинг ўрни.
2. Оламнинг хилма-хиллиги ва мураккаблиги.
3. Оламнинг диний, илмий ва фалсафий манзараси
4. Оламнинг намоён бўлиш шакллари.

Таянч тушунчалар:

Олам, одам, инсон, борлик, монизм, дуализм, плюрализм, субстанция, субстрат, моддий, маънавий, табиий, ижтимоий, индивидуал олам.

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХИ аср бусағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Тошкент, «Ўзбекистон», 1997, 137-151-бетлар.
2. Каримов И. А. Донишманд халқимнинг мустақкам иродасига ишонаман. «Фидокор» газетаси, 2000 й 8 июнь.
3. Каримов И.А. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар» Тошкент, «Ўзбекистон», 2000.
4. Каримов И. Оллоҳ қалбимизда юрагимизда. – Т., Ўзбекистон, 1999.
5. Каримов И. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. // Мулоқот. 1998. №5.
6. Каримов И. Ўзбекистон ХХИ асрга интилмоқда. — Т.: Ўзбекистон, 1999.

7. Абу Райхон Беруний. Танланган асарлар. 1-том. — Т.: Фан, 1968.
8. Фалсафа. Оқув қўлланма. (Э.Юсуповнинг умумий таҳрири) Тошкент, «Шарқ»,
9. Фалсафа. Маърузалар матни. Тошкент, 2000.
10. Основи философии. Учебник. Ташкент, «Меҳнат» 2004, стр 457-465.
11. Фалсафа асослари. (Китоб). Тошкент, «Ўзбекистон», 2005, 115-124-бетлар.

7-мавзу: Борлиқ фалсафаси – 2 соат.

Режа.

1. Борлиқ категорияси. Борлиқ турлари.
2. Материя категорияси. Дунёнинг моддий бирлиги.
3. Материянинг мавжудлик шакллари. Ҳаракат ва ривожланиш.
4. Фазо ва вақт материянинг яшаш шакли.

Таянч тушунчалар:

Борлиқ ,материя, ҳаракат, фазо, вақт, макон, замон, мавжудлик, юқлик, механик ҳаракат, физик ҳаракат.

Такрорлаш учун саволлар.

1. Борлиқ тушунчаси нимани ифодалайди?
2. Борлиқнинг қандай турларини биласиз?
3. Материя тушунчаси тўғрисида нималарни биласиз?
4. Ҳаракат ва унинг асосий шакллари тўғрисида сўзлаб беринг.
5. Фазо ва вақт нима?

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. «Миллий истиқлол мафқураси халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишонч»- Тошкент, «Ўзбекистон»2000й. 3-35 бетлар.
2. Каримов И. А. «Янгини қурмай, эскини бузманг» -Тошкент, «Ўзбекистон» нашриёти, 1993 й.
3. Каримов И.А. «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тарақиёт йўли»-Тошкент, «Ўзбекистон» нашриёти, 1992й.
4. Каримов И.А. «Ўзбекистон ХХИ аср бўсағасида»- Тошкент, «Ўзбекистон» нашриёти, 1997. 19-136 бетлар.
5. Туленов Ж. «Борлиқ фалсафаси». Учинчи китоб, Тошкент, ТДПУ нашриёти, 2001й. 3 -24 бетлар.
6. Туленов Ж. «Диалектика назарияси»- Тошкент, «Ўзбекистон» нашриёти 2001й. 103-124 бетлар, 125-169 бетлар.
7. Абу Наср Фаробий «Фозил одамлар шаҳри» Тошкент, «Ўқитувчи» нашриёти, 1997й. 142-167 бетлар.
8. Гуннар Скирбекк, Нильс Гиле «Фалсафа тарихи» - Тошкент, «Шарқ» нашриёти 2002 й. 467-473 бетлар, 606-613 бетлар.
9. Каримов И. «Маънавият, фалсафа ва ҳаёт»- Тошкент, «Фан» нашриёти, 2001й. 190-206 бетлар
10. Туленов Ж., Гофуров З. «Фалсафа» -«Ўқитувчи» нашриёти 1997й. 142-172 бетлар, 197-228 б.
11. «Фалсафа» ўқув қўлланма Э.Й.Юсупов таҳрири остида, Тошкент 1999 й. 162 -234 бетлар.
12. «Фалсафа асослари» Тошкент, «Ўзбекистон» нашриёти-2005й. 130- 138 бетлар.

8 -Мавзу: Табиат фалсафаси – 2 соат.

Режа:

1. Табиат тушунчаси. «Иккинчи» табиат.
2. Табиат ва жамият уларнинг ўзаро таъсири.
3. Экологик муаммолар ва уларни бартараф этиш йўллари.
4. Ёшлар қалбида экологик онг ва экологик маданиятни сингдириш.

Таянч тушунчалар

Табиат, табиий муҳит, BIOSфера, ноосфера, ҳаёт, экологий.

Такрорлаш учун саволлар

1. Табиат деганда нимани тушунасиз?
2. Жонли ва жонсиз табиат тушунчаларининг маъносини тушунтириб беринг.
3. Табиат ва жамият алоқалари деганда нималар назарда тутилади?
4. BIOSфера ва ноосфера нима?
5. Табиат билан жамиятни ўртасидаги боғлиқлик.
7. ИТИ нима? Унинг қанлай салбий ва ижобий оқибатлари биласиз?
8. Экологик онг нима?
9. Экологик маданият нима?
10. Экологик муаммоларни бартараф этиш йўллари бартараф этиш йўллари мисоллар билан изоҳланг?

Адабаётлар:

1. Каримов И.А. Ўзбекистоннинг Ўз истиқлол ва тараққиёт ёъли. Тошкент, «Ўзбекистон», 1992 й.
2. Каримов И.А. Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг. Тошкент, «Ўзбекистон», 1993 й.
3. Каримов И.А. «Ўзбекистон ХХИ арс бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» Т., «Ўзбекистон», 1997
4. Каримов И.А. «Ўзбекистон буюк келажак сари» Т., - 1996
5. Ж.Туленов, З.Ғофуров «Фалсафа»
6. И.Каримов «Фалсафа маърузалар матни»
7. И.Ҳақимов «Соғлом муҳит - соғлом авлод» Т., «Ўзбекистон» 1999
8. Э.С.Ҳошимова, Т.Х.Расулова «Экология, ғоя, назария, методология» Т., - 2005

9-мавзу: Фалсафий қонунлар – 2 соат.

Режа:

1. Фалсафада қонун тушунчаси ва унинг моҳияти. қонун ва қонуният.
2. Микдор ўзгаришдан сифат ўзгаришга ўзаро ўтиш қонуни.
3. Қарама-қаршиликлар бирлиги ва кураши қонуни.
4. Инкорни инкор қонуни.

Таянч тушунчалари:

қонун, қонуният, миқдор, сифат, меёр, сакраш, қарама-қаршилик, айният, зиддият, инкор, инкорни- инкор, ворислик.

Такрорлаш учун саволлар.

1. Қонун нима?
2. Табиат ва жамият қонунлариниг қандай хусусиятлари бор?
3. Миқдор ва сифат нима? Меерчи,
4. Ҳаракат, ривожланишни моҳиятини, сабабини қайси қонун очиб беради?
5. Зиддият нима? Зиддиятнинг қандай турларини биласиз?
6. Зиддиятлар қандай бартараф қилинади?
7. Инкор нима? Инкорни инкор қонуничи?
8. Ворислик нима?

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХИ аср бусағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Тошкент, «Ўзбекистон», 1997, 19-136-бетлар.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХИ асрга интиломда» Тошкент, «Ўзбекистон», 2000, 5-31 -
3. бетлар
4. Каримов И.А. «Янги уй қурмай, эскини бузманг» Т. «Ўзбекистон» нашр 1993й.
5. Каримов И.А. «Ўзбекистоннинг уз истиклол ва тараққиёт юли» Т. «Ўзбекистон» нашр 1992
6. «Фалсафа» ўқув кулланма. Э. Юсупов умумий таҳрири остида Т. «Шарқ» нашр. 1999й. 216-234бетлар
7. Туленов Ж. «Диалектика назарияси» Т. «Ўзбекистон» нашр. 200й.1-103-124бетлар
8. Гуннор Скирбекк, Нильс Гиле. Фалсафа тарихи .Т. «шарқ» нашр. 2002й.-606-613 бетлар.
9. Каримов И. «Маънавият, Фалсафа ва ҳаёт.» Т. «Фон». нашр 200й.1- 190-206 бетлар.
- 10.«Фалсафа асослари» Т. «Ўзбекистон» нашри 2005 й. 145-155бетлар.

10-мавзу: Фалсафий категориялар – 2 соат.

Режа:

- 1.Фалсафий категориялар ва уларнинг бошқа фан категорияларидан фарқи.
- 2.Оламдаги умумий алоқадорликни ифодаловчи категориялар.
- 3.Нарса ва ҳодисалар тузилишини акс эттирувчи категориялар.
- 4.Нарса ва ҳодисалар ўртасидаги сабабли боғланиш (детерминизм)ни англашга имкон яратувчи категориялар.

Таянч тушунчалари:

Категория, яккалик, хусусийлик, умумийлик, моҳият, ҳодиса, мазмун, шакл, бутун, бўлак, структура, элемент, сабаб, оқибат, детерминизм, зарурият, тасодиф, имконият, воқеялик.

Такрорлаш учун саволлар

- 1.«Категориялар» тушунчасинининг мазмун моҳияти
- 2.Фалсафий категорияларни бошқа фанлар категорияларидан фарқи нимада?
- 3.Умумий алоядорликни ифодаловчи категорияларга қайси категориялар киради? Уларни морияти ва алоядорлигини ёритиб беринг?
- 4.Нарса ва ҳодисаларни тузилишини акс эттирувчи категорияларга қайси категориялар киради?
5. Нарса ва ҳодисалар ўртасидаги сабабли боғланишни англашга қайси категориялар имкон беради?

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафқураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. Тошкент, «Ўзбекистон», 2000 йил
2. Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда манфаатлари – энг олий қадрият. Президент Ислам Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 13 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси. «Халқ сўзи», 2005 йил 8 декабрь.
3. Каримов И. Ўзбекистон ХХИ асрга интилмоқда. – Т.: Ўзбекистон, 1999.
4. Каримов И. Донишманд халқимизнинг мустақкам иродасига ишонаман. – «Фидокор» 2000 8 июнь.
5. Ўзбекистон ХХИ асрга интилмоқда. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
6. Основи философии. — Т.: «Ўзбекистон», 1998.
7. Философский энциклопедический словарь. М. 1999.
8. Мустақиллик: илмий изоҳли оммабоп луғат. — Т., 1999.

11 - мавзу: Онг ва руҳият. Билиш, унинг шакллари ва услублари. 2 соат

Режа

- 1.Онг материянинг юксак шакли бўган миянинг махсули, борлиқнинг инъикоси фаолият сифатида.
- 2.Онг ва руҳият. Онг ва тил.
- 3.Ижтимоий онг ва унинг тузилиши. Ижтимоий онгнинг нисбий мустақиллиги.

Таянч тушунчалар:

Онг, инъикос, руҳият, тафаккур, тил, мафкура, ижтимоий онг, индивидуал онг, рефлекс, шартли ва шартсиз рефлекслар, онг ости, онг усти,

Такрорлаш учун саволлар

1. Онг нима? Унинг ижтимоий-тарихий характери нимада?
2. Инъикос нима? Инъикосни қандай шакллари биласиз?

3. Онг ва тилнинг бирлиги деганда нимани тушунаси?
4. Ижтимоий онг нима?
5. Индивидуал онг деганда нимани тушунаси?
6. Ижтимоий рухият нима?
7. Ижтимоий мафкура нима?
8. Ижтимоий онгнинг қандай шакллари биласиз?

Адабиётлар:

1. И.А. Каримов «Ўзбекистон ХХI аср бусағасида»; Хафвсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Тошкент. «Ўзбекистон» - 1997 йил. 16-136 бетлар.
2. Фалсафа Ўқув қўлланма. Тошкент. «Шарқ нашриёти»-1999йил.199-215 б.
3. Туленов Ж. «Диалектика назарияси» Тошкент. «Ўзбекистон нашриёти»-2001 йил. 125-169 бетлар.
4. Гуннар Спирбекк, Нильс Тиле Фалсафа тарихи. Тошкент. «Шарқ нашриёти» 2002 йил 467-473 бетлар.
5. Туленов Ж. «Фалсафий маданият ва маънавий камолот» Тошкент. «Меҳнат» - 2001 йил 25-27 бетлар.
6. Каримов И. «Маънавият, фалсафа ва ҳаёт» Тошкент. «Фан» - 2001 йил 190-206 бетлар.
7. Фалсафа асослари. Т. «Ўзбекистон» нашриёти. 2005йил. 155-184 бетлар.
8. Янги ҳаётни эскича қараш ва ёндошув билан куриб бўлмади. 2005 йил 7 февралда Президент Ислоҳ Каримовнинг Оқсарой қароргоҳида Вазирлар Маҳкамасининг янги таркиби билан ўтказган йиғилишда сўзлаган нутқи.

12-мавзу:Билиш фалсафаси. 2 соат

Режа:

1. Билиш муаммосини фалсафада қўйилиши ва ҳал қилиниши.
2. Билиш воқеликни инсон онгида инъикос этиш жараёни. Билишнинг объекти ва субъекти.
3. Билиш жараёнининг диалектик хусусияти. Ҳиссий ва мантиқий билиш.
4. Ҳақиқат тушунчаси. Ҳақиқатнинг объективлиги. Нисбий ва мутлоқ ҳақиқат диалектикаси.
5. Илмий билиш ва унинг ўзига хос хусусиятлари.

Таянч тушунчалар:

Гносеология, билиш, агностицизм, скептицизм, ҳиссий билиш, мантиқий билиш, амалиёт, ҳақиқат, илмий билиш.

Такрорлаш учун саволлар

1. Фалсафа тарихида билиш масаласи қандай ҳал қилинган?
2. Билиш нима? Билишнинг асосий босқичлари нималардан иборат?
3. Ҳиссий ва мантиқий билишнинг хусусиятлари, шакллари ҳақида сўзлаб беринг.

4. Ҳақиқат нима?
5. Нисбий ҳамда мутлоқ ҳақиқатларни ўзаро муносабатлари қандай?
6. Ҳақиқатнинг мезонлари ҳақида нималар дея оласиз?
7. Амалиётнинг билиш жараёнидаги аҳамияти нималардан иборат?
8. Илмий билишнинг ўзига хос хусусиятлари нималардан иборат?
9. Илмий билишнинг эмпирик даражасини тавсифлаб беринг.
10. Билишнинг эмпирик даражаси қайси усуллардан фойдаланилади?
11. Илмий билишнинг назарий даражасининг хусусиятлари ҳақида сўзланг.
12. Назарий билишнинг шаклларига нималар киради?

Адабиётлар:

1. И.А. Каримов «Ўзбекистон XX1аср бусағасида»; Хафвсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Тошкент. «Ўзбекистон» - 1997 йил. 16-136 бетлар.
2. Фалсафа (Ўқув қўлланма) Тошкент. «Шарқ нашриёти» - 1999 йил. 199-215 бетлар.
3. Туленов Ж. «Диалектика назарияси» Тошкент. «Ўзбекистон нашриёти»- 2001 йил. 125-169 бетлар.
4. Гуннар Спирбекк, Нильс Тиле Фалсафа тарихи. Тошкент. «Шарқ нашриёти». 2002 йил 467-473 бетлар.
5. Туленов Ж. «Фалсафий маданият ва маънавий камолот» Тошкент. «Меҳнат» - 2001 йил 25-27 бетлар.
6. Каримов И. «Маънавият, фалсафа ва ҳаёт» Тошкент. «Фан» - 2001 йил 190-206 бетлар.
7. Фалсафа асослари. Т. «Ўзбекистон» нашриёти. 2005йил. 155-184 бетлар.

13- мавзу: Жамият фалсафаси – 2 соат.

Режа:

1. Жамият тушунчаси. Жамият ҳақидаги фалсафий қарашлар.
2. Жамиятни фалсафий англаш. Жамиятнинг моҳияти ва ўзига хос жиҳатлари.
3. Жамиятнинг шаклланиши ва тараққиёти табиий-тарихий жараён сифатида.
4. Давлатнинг жамият ҳаётидаги ўрни. Ўзбекистонда барпо этилаётган эркин фуқаролик жамияти ва унинг хусусиятлари.

Таянч тушунчалар:

жамият, ижтимоий муносабатлар, моддий ҳаёт, маънавий ҳаёт, жамиятни таркибий тузилиши, демократик жамият, фуқаролик жамияти.

Такрорлаш учун саволлар:

1. Жамият деганда нимани тушунасиш?
2. Жамиятни келиб чиқиши тўғрисидаги қандай назарияларни биласиз?
3. Жамиятнинг тадрижий ривожланиши деганда нимани тушунсиз?
4. Фуқаролик жамияти деганда қандай жамиятни тушунасиш?

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Ўзбекистон XXII аср бўлсағасида: Хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. – Т, Ўзбекистон нашриёти, 1997 й. 170-188 бетлар.

2. Каримов И.А, Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари. – Т “Ўзбекистон” 2002 й.

3. Каримов И.А. Инсон манфаатларини таъминлаш, ижтимоий ҳимоя тизимини шакллантириш устивор вазифамиздир. Президент И.А. Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 14 йиллигига бағишлаб тантанали меросидаги маърузаси. – “Халқ сўзи газетаси” 8-декабрь 2006 йил.

4. Туленов Ж.Жамият фалсафаси. Олтинчи бўлим. – Т, ТДПУ, 2001 йил. 3-28 – бетлар.

5. Фалсафа. Ўқув қўлланма. – Т. “Шарқ” 1999 й. 247-255 бетлар.

6. Фалсафа асослари – Т. “Ўзбекистон” нашр 2005 й. 281-290 бетлар.

7. И.Каримов Фалсафа фанидан веъз матнлари. Т. 2003 йил. 98-101 бетлар.

8. Фалсафа курси. Маърузалар матнини қисқача баёни. – Т., ТДПУ, 1999 й. 61-66 бетлар.

14-мавзу: Инсон фалсафаси. - 2 соат

Режа:

1. Фалсафада инсон муаммоси, унинг моҳияти.
2. Инсонда биологик ва ижтимоий жihatлар уларнинг бирлиги. Инсоннинг пайдо булишида ва ривожланишида меҳнат, тил, маданият ва этиканинг роли.
3. Инсон маънавияти ва бунёдкорлик фаолиятининг жамият тараққиётидаги ўрни.

Таянч тушунчалар:

Одам, инсон, шахс, жамият, маданият, антропосоциогенез, этика, маънавият.

Такрорлаш учун саволлар.

1. Инсон нима учун фалсафанинг бош мавзуи деб қаралади?
2. Шахс деганда нимани тушунаси?
3. Инсон танаси ва руҳининг ўзаро боғлиқлиги ва улар ўртасидаги фарқлар нимада намоён булади?
4. Инсон маънавиятининг жамият тараққиётидаги ўрни қандай?

Адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси Т.:Ўзбекистон 1992 й. III-бўлим 12-18-бетлар.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХИ-асрга интилмоқда Т.:Ўзбекистон 1999. 17-бет.
3. Каримов И.А. Ўзбекистон буюк келажак сари Т.:Ўзбекистон 1998. 56-68-бетлар.
4. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХИ-аср бусағасида хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Т.:Ўзбекистон 1997. 137-150-бетлар.
5. Фалсафа асослари (К.Назаров таҳрири остида) Т.:Ўзбекистон 2005. 272-281-бетлар.
6. Чориев А. Инсон фалсафаси. Т.:Ўзбекистон 2002.
7. Туленов Ж. Кадриятлар фалсафаси. Т.:Ўзбекистон 1998. 234-258-бетлар
8. Эркаев А. Маънавият – миллат нишони. Т.:Ўзбекистон 1998.
9. Каримов И.А. Жамиятимиз мафкураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. Тошкент, «Ўзбекистон», 2000 й.
10. Каримов И.А. Бизнинг бош мақсадимиз-жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизация ва ислоҳ қилишдир. Тошкент, «Ўзбекистон», 2005, 76-93-бетлар.

15 - мазу: Ҳозирги замон глобал муаммолари - 2соат.

Режа:

1. Жамият тараққиётини олдиндан кўра билиш инсон оқилона фаолиятини зарур шарт.
2. Жаҳон тараққиётининг ҳозирги даврдаги ўзига хос хусусиятлари.
3. Ҳозирги замон умумбашарий муаммолари, уларни ҳал қилиш йўллари ва истиқболлари.
4. Инсон ва инсоният тақдирининг муштараклиги.

Таянч тушунчалар:

Башорат, эксперт баҳолаш, экстрополяция, тарихий аналогия, интеграция, ҳамкорлик, умумбашарий муаммолар.

Такрорлаш учун саволлар:

1. Сизнингча, жамият тараққиётининг олдиндан кўра билиш моҳияти нимадан иборат?
2. Ҳозирги давр тарихий жараённинг ўзига хос хусусиятлари ҳақида сўзлаб беринг.
3. Ҳозирги замон умумбашарий муаммолари, уларни ҳал этиш йўллари ва истиқболлари қандай?
4. Инсон ва инсоният, улар тақдирининг муштараклиги ҳақида нималар дея оласиз?

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. «Ўзбекистон ХХИ аср бўсағасида: хавфизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» Т. 1997 йил. 3-134 бетлар.
2. Туленов.Ж, Ғофуров.З. «Фалсафа». Дарслик. Т. «Ўқитувчи», 1997 йил.(359-378 бетлар).
3. Юсупов.У. «Қўшнинг тинч-сен тинч». «Мехнат», «Ўзбекистон». 2000 йил.3-21 б.
4. Фалсафа асослари. Т. «Ўзбекистон». 2005 йил. 337-348 бетлар.
5. Каримов И.А. Ўзбекистон буюк келажак сари. Тошкент, «Ўзбекистон», 1998 й.
6. Каримов И. А. Тарихий хотирасиз келажак ёқ. Тошкент, «Ўзбекистон», 1998 й.
7. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафқураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. Тошкент, «Ўзбекистон», 2000 йил, 5-31-бетлар.
8. Миллий истиқлол мафқураси: асосий тушунча ва тамойиллар. Тошкент, «Ўзбекистон», 2000 й.

16- мавзу: Мантиқ фанининг предмети, вазифалари. Тушунча.

2 соат

Режа:

1. Мантиқ фанининг предмети бахс мавзуси ва вазифалари.
2. Мантиқнинг асосий қонунлари
3. Тушунча ва унинг турлари
4. Тушунчалар уртасидаги муносабатлар.

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Фан Ватан равнақига хизмат қилсин. Тошкент, «Ўзбекистон», 1996 й.
2. Каримов И.А. Ўзбекистоннинг сиёсий-ижтимоий ва иқтисодий истиқболлини асосий тамойиллари. Тошкент, «Ўзбекистон», 1996 й.
3. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХИ аср бўсағасида: хавфизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. Тошкент, «Ўзбекистон», 1997.
4. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафқураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. Тошкент, «Ўзбекистон», 2000 йил, 5-31-бетлар.
5. Миллий истиқлол мафқураси: асосий тушунча ва тамойиллар. Тошкент, «Ўзбекистон», 2000 й.
6. Рақимов И. Логикадан амалий машғулотлар ва методик тавсиялар. Ўқув қўлланма. Тошкент, «Ўқитувчи», 1998, 3-боб. 53-78 – бетлар.
7. Хайруллаев М. Ҳақбердиев М. Мантиқ. Ўқув ўқланма. Тошкент, «Оқитувчи», 1993 й, 6-боб, 142-177 – бетлар.
8. Шарипов М, Файзихсежаева Д. Мантиқ. Маърузалар матни – Тошкент, 2001, 90 – 111 - бетлар.

17- мавзу: Ҳукм. (2 соат)

Режа:

1. Ҳукм ва унинг моҳияти. Ҳукм ва гап.

2. Содда ҳукмлар ва уларнинг турлари.
3. Мураккаб ҳукмлар ва уларнинг тузилиши. (структураси).
4. Хулоса чиқариш ва унинг тузилиши.

Адабиётлар:

1. Каримов И.А. Фан Ватан равнақиға хизмат қилсин. Тошкент, «Ўзбекистон», 1996 й.
2. Каримов И.А. Ўзбекистоннинг сиёсий-ижтимоий ва иқтисодий истиқболлини асосий тамойиллари. Тошкент, «Ўзбекистон», 1996 й.
3. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХИ аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт қафолатлари. Тошкент, «Ўзбекистон», 1997.
4. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафқураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. Тошкент, «Ўзбекистон», 2000 йил, 5-31-бетлар.
5. Миллий истиқлол мафқураси: асосий тушунча ва тамойиллар. Тошкент, «Ўзбекистон», 2000 й.
6. Рахимов И. Логикадан амалий машғулотлар ва методик тавсиялар. Ўқув қўлланма. Тошкент, «Ўқитувчи», 1998, 3-боб. 53-78 – бетлар.
7. Хайруллаев М. Хакбердиев М. Мантиқ. Ўқув қўлланма). Тошкент, «Ўқитувчи», 1993 й, 6-боб, 142-177 – бетлар.
8. Шарипов М, Файзихсежаева Д. Мантиқ. Маърузалар матни – Тошкент, 2001, 90 – 111 б.

ИККИНЧИ СЕМЕСТР

“Фалсафа ва Мантиқ” фанидан оралиқ назорат учун ёзма иш С А В О Л Л А Р И

1. Дунёқараш ва унинг структураси.
2. Дунёқарашнинг тарихий типлари.
3. Фалсафий дунёқарашнинг ўзига хос хусусиятлари.
4. Фалсафий дунёқарашнинг асосий функциялари.
5. Фалсафа ва фан: ўхшашлик ва тафовут.
6. Қадимги Ҳинд ва Хитой фалсафасининг вужудга келиши.
7. Қадимги Эрон ва Турон фалсафаси. Зардуштийлик, монийчилик ва мазда-кизмнинг асосий ғоялари.

8. Қадимги Юнон фалсафасининг космоцентрик характери.
9. Ўрта асрларда христиан фалсафасининг ривожланиши. Реализм ва номинализм.
10. Ўрта асрлар мусулмон фалсафасининг ўзига хос жиҳатлари.
11. Тасаввуф фалсафасида инсон қиёфаси.
12. ХВИ-ХИХ асрлар мусулмон фалсафасида баркамол инсон ғоялари.
13. ХВИИ-ХХИИИ асрлар Европа фалсафасида инсонпарварлик ва маърифат-парварлик ғояларининг шаклланиши.
14. ХИХ асрнинг иккинчи ярми ва ХХ асрнинг бошларида Марказий Осиё маърифатпарварларининг жамият ҳаётини инсонпарвар-лаштириш борасидаги саъй-ҳаракатлари.
15. Классик фалсафа ва унинг асосий намоёндалари.
16. Ноклассик фалсафанинг вужудга келиши, шаклланиши ва тақдири.
17. Антиклассик фалсафанинг асосий ёъналишлари.
18. Ҳозирги замон фалсафасининг ўзига хос хусусиятлари.
19. Мустақиллик давридаги ўзбек фалсафаси.
20. Фалсафада борлиқ муаммоси ва унинг уч аспекти.
21. Борлиқ ҳақидаги фалсафий таълимотларнинг шаклланиши.
22. Борлиқнинг асосий шакллари.
23. Борлиқнинг асосий даражалари.
24. Онтологияда субстанция муаммоси. Монизм, дуализм ва плюрализм.
25. Борлиқдаги моддийлик ва маънавийлик диалектикаси.
26. Материя ҳақидаги фалсафий фикрларнинг шаклланиши.
27. Материянинг асосий параметрлари.
28. Материя ва ҳаракат. Ҳаракатнинг типлари.
29. Ҳаракатнинг асосий шакллари.
30. Макон ва замон – материя мавжудлигининг шакллари.
31. Макон ва замоннинг асосий ўлчовлари. Кўп ўлчовли макон-замон ҳақидаги мулоҳазалар.
32. Макон ва замоннинг реляцион ва субстанционал контсепциялари.
33. Рух – номоддий ибтидои ифодаловчи категория.
34. Рухнинг структураси. Рух параметрлари ҳақидаги фикрлар.
35. «Табиат» тушунчаси. Табиий ва сунъий муҳитлар.
36. Жонли ва жонсиз табиат, уларнинг ўзаро алоқадорлиги.
37. Табиат ва жамият. Табиат ва инсон.
38. Табиат ва жамият ўртасидаги муносабатларнинг кескинлашиб бориши.
39. Экологик инқироз, унинг сабаблари ва оқибатлари.
40. Экологик инқирознинг маънавиятга таъсири.
41. Экологик муаммоларни бартараф қилиш ёъллари.
42. Экология ва умуминсоний қадриятлар.
43. Жамият – борлиқнинг ўзига хос шакли.
44. Ижтимоий муносабатлар ва уларнинг асосий ёъналишлари.
45. Жамиятнинг базиси ва устқурмаси, улар ўртасидаги алоқадорлик.
46. Ижтимоий тараққиёт, унинг асосий мезонлари.
47. Жамият тараққиётининг манбалари.
48. Жамиятни ҳаракатга келтирувчи кучлар.
49. Инсон ҳақидаги фалсафий таълимотлар динамикаси.
50. Ғарб ва Шарқ фалсафасининг инсон тўғрисидаги қарашларидаги ўхшашлик ва тафовут.
51. Инсон – антропосоциогенез жараёнининг маҳсули.
52. Инсонда табиий ва ижтимоий омиллар бирлиги.
53. Инсоннинг шаклланишида меҳнатнинг роли.
54. Инсоннинг шаклланишида ҳуқуқий ва ахлоқий омилларнинг аҳамияти.

55. Инсон маънавий оламида ҳаёт ва мамот муаммоси.
56. Фалсафада ўлиш эркинлиги ҳақидаги мулоҳазалар. Эвтаназий.
57. Шарқ ва ғарб файласуфларининг баркамол инсон ғоялари.
58. Шахсни фалсафий тушуниш.
59. «Индивид» ва «индивидуаллик» тушунчалари.
60. Шахс фазилатлари ва хислатлари.
61. Шахснинг ҳаётини позицияси ҳамда унинг шаклланиши жараёни.
62. Шахснинг шаклланишида объектив ва субъектив омилларнинг таъсири.
63. Шахс – социализация жараёнининг маҳсули.
64. Фалсафада шахс эркинлиги муаммосининг қойилиши.
65. Шарқ ва ғарб файласуфларининг эркинлик ҳақидаги қарашлари.
66. Эркинлик ва масъулият.
67. Фалсафада услуб муаммоси. Диалектика, метафизика, синергетика.
68. Борлиқнинг ҳар томонлама алоқадорлиги.
69. Борлиқдаги тартиблилик ва системалилик. «Система», «элемент» ва «структура» тушунчалари.
70. Бутун ва бўлак. Яхлитлик антиномияси.
71. Системаларнинг шакли ва мазмуни.
72. Борлиқда моҳият ва ҳодиса диалектикаси.
73. Сабабият занжири.
74. «Тасодиф» ва «зарурият» категорияларининг мазмуни.
75. Имконият ва воқелик.
76. Ўзгариш ва тараққиёт. Тараққиёт моделлари.
77. Тараққиётнинг асосий қонунлари. Қонун ва қонуният.
78. Диалектик синтез қонуни.
79. Миқдорнинг сифатга ўтиши қонуни.
80. Диалектик зиддият қонуни.
81. Прогресс ва регресс орасидаги алоқадорлик.
82. Онг – фалсафий категория.
83. Онг – воқелик инъикоси.
84. Онгнинг таркиби ва манбалари.
85. Онг ва онгсизлик.
86. Ўз-ўзини англашнинг ўзига хос хусусиятлари.
87. Фалсафада идеал ва идеаллик муаммолари.
88. Онг ва тилнинг ўзаро алоқадорлиги.
89. Феноменология – онг таркибини ўрганувчи муҳим метод.
90. Жамиятнинг маънавий соҳаси. «Маънавият» тушунчаси.
91. Индивидуал онгнинг ўзига хос хусусиятлари.
92. Ижтимоий онг ва унинг структураси.
93. Индивидуал ва ижтимоий онгнинг ўзаро боғлиқлиги.
94. Сиёсий онг ва сиёсий маданият.
95. Ҳуқуқ. Ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий итоат.
96. Ахлоқий онг. Ахлоқ - инсон фаолиятининг регулятори.
97. Дин фалсафаси.
98. Эстетик онг ва санъат фалсафаси.
99. Илмий онг ва фан олами.
100. Экологик онг ва экологик тарбия.
101. Иқтисодий онг ва унинг компоненталари.
102. Ижтимоий онгнинг кундалик ва назарий даражалари.
103. Ижтимоий психологиянинг ўзига хос хусусиятлари.
104. Мафкура ва унинг жамият ҳаётидаги ўрни.
105. Билиш, унинг объекти ва субъекти.

106. Ҳиссий билишнинг ўзига хос хусусиятлари.
107. Сизги – ҳиссий билишнинг биринчи шакли.
108. Идрок ва унинг ҳиссий билишдаги ўрни.
109. Тасаввур ва унинг ўзига хос хусусиятлари.
110. «Ақл» ва «мулоҳаза» тушунчаларининг мазмуни.
111. Ақлий билишнинг ўзига хос хусусиятлари.
112. Тушунча ва унинг шаклланиш усуллари.
113. Ҳукмларнинг тафаккурдаги аҳамияти.
114. Хулоса чиқаришнинг умумий характеристикаси.
115. Ижод фалсафаси. Ижод ва интуитсий.
116. Аргументация назарияси.
117. Илмий билишнинг моҳияти. Ақлга мувофиқлик.
118. Илмий билишнинг услублари ва усуллари.
119. Гипотеза – билимлар ривожининг шакли.
120. Фалсафада ҳақиқат муаммоси.
121. Амалиёт – ҳақиқат мезони.
122. Маданиятни фалсафий тушуниш.
123. Маданиятдаги ўзгаришлар ва барқарорлик.
124. Маданиятнинг типологияси.
125. «Цивилизация» категориясининг мазмуни. Маданият ва цивилизациясый.
126. Башорат қилишнинг илмий мезонлари.
127. Ижтимоий башорат услублари ва воситалари.
128. Ижтимоий прогресс ва умумбашарий муаммолар.
129. Умумбашарий муаммоларни бартараф этиш ёъллари.
130. Инсоният келажаги: тарихий тараққиётнинг жадаллашуви.

«Фалсафа ва Мантик» фанидан 1-оралиқ назорат учун тест С А В О Л Л А Р И

1-ВАРИАНТ

- 1.«Фалсафа атамасининг луғавий маъноси нимани билдиради?**
А) донолик деган маънони билдиради;

- В) дунёқараш деган маънони билдиради;
С) юнонча сўздан олинган бўлиб «филио» - севаман, «софия» - донишмандлик деган маъноларни билдириб, донишмандликни севиш деган маънони англатади;
Д) билимдонлик маъносини билдиради.

2. Қайси жавобда дунёқарашга тўғри таъриф берилган?

- А) инсоннинг дунёга муносабати дунёқараш дейилади;
В) дунёқараш инсоннинг зарурий равишда дунёни англаш, тушуниши, билиши натижасида юзага келадиган қарашлар системасидир;
С) муаммоларнинг ечимини излаш дунёқараш дейилади;
Д) воқеа ва ҳодисаларга баҳо бериш дунёқараш дейилади.

3. Дунёқарашнинг энг муҳим 3 та элементи қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) ҳис-туйғу, билим, қадрият;
В) ҳис-туйғу, тушуниш, билиш;
С) тушуниш, фаолият, дунёқараш;
Д) дунёқараш, баҳолаш, ҳис-туйғу.

4. «Файласуф» атамасини биринчи бўлиб ишлатган мутафаккирни топинг.

- А) Гераклит;
В) Платон;
С) Пифагор;
Д) Аристотель.

5. «Фалсафа» атамасини биринчи бўлиб ишлатган мутафаккирни топинг.

- А) Гераклит;
В) Платон;
С) Пифагор;
Д) Аристотель.

6. Фалсафанинг асосий муаммоси қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) моддийлик ва маънавийлик ўртасидаги алоқадорлик муаммоси;
В) инсон муаммоси;
С) табиат ва жамият ўртасидаги алоқадорлик;
Д) одам ва олам ўртасидаги алоқадорлик муаммоси.

7. Фалсафа қандай функцияларни бажаради?

- А) моддий неъматлар яратиш функцияси, маҳсулотларни тақсимлаш функцияси;
В) ижтимоий функциялар, иқтисодий функциялар;
С) дунёқарашга оид функциялар, методологик функциялар;
Д) метафизик функциялар, диалектик функциялар.

8. Дунёқарашнинг тарихий типлари қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) фалсафий, диалектик, метафизик;
В) мифологик, диний, фалсафий;
С) диний, метафизик, мифологик;
Д) мифологик, диалектик, диний.

9. Илк фалсафий фикрлар қайси мамлакатда вужудга келган?

- А) Ҳиндистон, Хитой, Юнонистон;
В) Англия, Франция, Германия;
С) АҚШ, Канада, Мексика;
Д) Ироқ, Афғонистон, Покистон.

10. Дастлабки фалсафий мактаблар қайси давлатда шаклланган?

- А) Юнон;
В) Эрон ва Турон;
С) Ҳиндистон;
Д) Хитой.

11. Оламнинг асоси турли унсурлардан иборат, деб ҳисоблаган дастлабки фалсафий мактабни аниқланг.

- А) даосизм;
- В) жайнизм;
- С) чорвака;
- Д) Милет.

12. Қадимги Юнон фалсафаси Хинд ва Хитой фалсафасидан қайси хусусиятлари билан фарқ қилади?

- А) космоцентриқ;
- В) диний;
- С) гелиоцентриқ;
- Д) гуманистик.

13. Қадимги Шарқ мамлакатларидаги фалсафий фикрлар жамият-даги қайси эҳтиёжлар туфайли шакллана бошлади?

- А) ўзгарувчан оламга ва инсонга доир қарашларни яратиш зарурияти;
- В) мифологик ва диний дунёқарашга муносабат билдириш;
- С) ижтимоий табақалар ва синфлар ўртасидаги зиддиятларни бар-тараф этиш;
- Д) жамият мафкурасини шакллантириш.

14. Жамият ва давлат муаммолари ҳақида фикр юритган ўрта асрлар Шарқ мутафаккирини аниқланг.

- А) Беруний;
- В) Фарғоний;
- С) Форобий;
- Д) Ибн Сино.

15. Исломгача бўлган даврда Марказий Осиёдаги фалсафий қарашларни англаб олишда қуйидаги асарлардан қайсилари муҳим рол ўйнайди?

- А) «Шоҳнома»;
- В) «Қобуснома»;
- С) «Авесто»;
- Д) «Қутадғу билик».

16. «Инсон, энг аввало ўзингни англа!» деган ҳикматли сўз қайси файласуф томонидан айтилган?

- А) Сукрот;
- В) Афлотун;
- С) Арасту;
- Д) Форобий.

17. «Инсон - сиёсий махлуқ» деган фикр қайси файласуф қаламига мансуб?

- А) Демокрит;
- В) Арасту;
- С) Афлотун;
- Д) Эпикур.

«Фалсафа ва Мантиқ» фанидан 1-оралиқ назорат учун тест С А В О Л Л А Р И

2-ВАРИАНТ

1. «Фозил одамлар шаҳри», «Қонунлар ҳақида китоб» асарларининг муаллифи ким?

- А) Баҳоуддин Нақшбанд;
- В) Жалолиддин Румий;
- С) Абу Али Ибн Сино;
- Д) Абу Наср Форобий.

2. Қуйидаги таълимотларнинг қайси бири борлиқ муаммоларини ўрганади?

- А) гносеология;
- аксиология;
- С) онтология;
- Д) методологий.

3. Қайси жавобда борлиқ категориясига тўлиқ таъриф берилган?

- А) борлиқ абадий, у ҳамиша мавжуд, уни ташкил этган нарсалар ўткинчидир;
- В) борлиқ - оламнинг интеграл характеристикасини ифодаловчи категория бўлиб, нарс ва жараёнларнинг мавжуд бўлгани ту-файли яхлит эканини, улар орасида умумий алоқадорлик борли-гини кўрсатади;
- С) борлиқ - объектив ва субъектив реалликдир;
- Д) борлиқ нарс ва жараёнларни мавжудлигини ифодалайди.

4. Қайси жавобда актуал борлиққа мисол келтирилган?

- А) мен бир соатдан кейин кутубхонага бораман;
- В) мен эртага кутубхонага бораман;
- С) мен бир хафтадан кейин кутубхонага бораман;
- Д) мен ҳозир кутубхонага бораяпман.

5. Қайси жавобда борлиқнинг мавжудлик усуллари тўғри кўрсатилган?

- А) материя ва табиат;
- В) материя ва рух;
- С) рух ва инсон;
- Д) маънавият ва рух.

6. Борлиқнинг асосини ҳам моддийлик, ҳам маънавийлик ташкил қилади, деган мулоҳаза қайси таълимотга асосланган?

- монизм;
- В) дуализм;
- С) плюрализм;
- Д) идеализм.

7. Қуйидаги мисоллардан қайси қатордагиси фақат рух оламига мансуб?

- А) макон, замон, ҳаракат;
- В) шаҳар, қишлоқ, аҳоли пункти;
- С) ўсимликлар олами, ҳайвонот олами, галактика;
- Д) ғоя, назария, гипотеза.

8. Органик ҳаётда ҳаракатнинг қайси шакли учрайди?

- А) физик шаклида;
- В) химик шаклида;
- С) биологик шаклида;
- Д) ижтимоий шаклида.

9. Иссиқлик, ёруғлик, электромагнитизм ҳаракатнинг қайси шаклига мансуб?

- А) механик;
- В) химик;
- С) ижтимоий;
- Д) физик.

10. Қайси жавобда табиат тушунчасига илмий-фалсафий таъриф берилган?

- А) табиат Оллоҳ томонидан яратилган бўлиб, буюк неъматдир;
- В) табиат - инсон ва инсониятнинг мавжудлиги учун зарур шарт-шароитларнинг йиғиндисидир;
- С) табиат инсон томонидан яратилган бўлиб, инсон ижодий фаоли-ятининг маҳсулидир;
- Д) табиат - ижтимоий фаолиятлар йиғиндисидир.

11. Қайси қаторда «биринчи табиат» нарсалари тўғри кўрсатилган?

- А) ғоя, назария, гипотеза;
- В) ўсимликлар олами, ҳайвонот олами, океанлар;
- С) шаҳар, қишлоқ, аҳоли пункти;
- Д) макон, замон, ҳаракат.

12. «Иккинчи табиат» элементлари тўғри келтирилган жавобни аниқланг.

- А) шаҳар, қишлоқ, аҳоли пункти;
- В) ўсимликлар олами, океанлар;
- С) ғоя, назария, гипотеза;
- Д) макон, замон, ҳаракат.

13. Қайси жавобда Қадимги дунёдаги табиатга бўлган муносабат тўғри ифодаланган?

- А) табиат - бу ҳаракатдаги, ўзгарувчан объект бўлиб, инсон ҳам унинг бир қисмидир;
- В) табиат - Худо томонидан яратилган мўъжиза бўлиб, инсон ва инсониятга қарама-қарши турувчи жонсиз объект;
- С) табиат бу инсоннинг эстетик завқ оладиган, гўзаллик ва қувонч манбаи;
- Д) табиат - инсон фаолияти натижасидаги ўзгарувчан объект.

14. Қайси жавобда Ўрта асрлардаги табиатга бўлган муносабат тўғри ифодаланган?

- А) табиат - инсон фаолияти натижасидаги ўзгарувчан объект;
- В) табиат бу инсоннинг эстетик завқ оладиган, гўзаллик ва қувонч манбаи;
- С) табиат- Худо томонидан яратилган мўъжизадир;
- Д) табиат - бу ҳаракатдаги, ўзгарувчан объект бўлиб, инсон ҳам унинг бир қисмидир.

15. Қайси жавобда Уйғониш давридаги табиатга бўлган муносабат тўғри кўрсатилган?

- А) табиат бу инсоннинг эстетик завқ оладиган, гўзаллик ва қувонч манбаи;
- В) табиат - бу ҳаракатдаги, ўзгарувчан объект бўлиб, инсон ҳам унинг бир қисмидир;
- С) табиат - инсон фаолияти натижасидаги ўзгарувчан объект;
- Д) табиат-Худо томонидан яратилган мўъжиза бўлиб, инсон ва инсониятга қарама-қарши турувчи жонсиз объект.

16. Дастлабки фалсафий мактаблар қайси давлатда шаклланган?

- А) Юнон;
- В) Эрон ва Турон;
- С) Ҳиндистон;
- Д) Хитой.

17. Оламнинг асоси турли унсурлардан иборат, деб ҳисоблаган дастлабки фалсафий мактабни аниқланг.

- А) даосизм;
- В) жайнизм;
- С) чорвака;
- Д) Милет.

«Фалсафа ва Мантиқ» фанидан 1-оралиқ назорат учун тест

С А В О Л Л А Р И

3-ВАРИАНТ

1. Қайси жавобда Янги замондаги табиатга бўлган муносабат тўғри ифодаланган.

- А) табиат-Худо томонидан яратилган мўъжиза бўлиб, инсон ва инсониятга қарама-қарши турувчи жонсиз объект;
- В) табиат - инсон фаолияти натижасида ўзгарувчан объект;
- С) табиат бу инсоннинг эстетик завқ оладиган, гўзаллик ва қувонч манбаи;
- Д) табиат - бу ҳаракатдаги, ўзгарувчан объект бўлиб, инсон ҳам унинг бир қисмидир.

2. Экологик муаммонинг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) фан ва техника тараққиёти;
- В) табиатдаги мувозанатнинг бузилиши
- С) ижтимоий тараққиёт жараёнидаги ўзгаришлар;
- Д) ишлаб чиқариш жараёнидаги ўзгаришлар.

3. Қайси жавобда жамиятга тўғри таъриф берилган?

- А) тарихий тараққиётнинг муайян босқичидаги кишилар йиғин-диси;
- В) инсонлар орасидаги алоқаларни бошқариб турувчи ижтимоий механизм;
- С) кишилар фаолиятида намоён бўладиган барча ижтимоий муно-сабатлар мажмуи;
- Д) иқтисодий, маданий, ҳудудий ва тил умумийлигига эга бўлган кишилар бирлиги.

4. Жамият ҳаётининг асосий соҳалари қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) сиёсий, мафкуравий, ҳуқуқий;
- В) иқтисодий, ижтимоий, сиёсий, маънавий;
- С) диний, илмий, ахлоқий;
- Д) мафкуравий, маданий, тарбиявий.

5. Қайси файласуф жамият тараққиёти босқичларини ижтимоий-иқтисодий формациялар шаклида талқин қилган?

- А) О. Конт;
- В) Г. Гегель;
- С) К. Маркс;
- Д) Э. Тоффлер.

6. Ижтимоий муносабатларнинг асосий йўналишларини кўрсатинг.

- А) шахсий, оилавий, миллий муносабатлар;
- В) иқтисодий, сиёсий муносабатлар;
- С) диний, ахлоқий, ҳуқуқий муносабатлар;
- Д) моддий, маънавий муносабатлар.

7. Ижтимоий тараққиёт босқичларини ўрганишда ўзига хос ўринга эга бўлган «Учинчи тўлқин» назариясининг муаллифи ким?

- А) Э. Тоффлер;
- В) К. Маркс;
- С) М. Вебер;
- Д) У. Ростоу.

8. Ўзбек моделининг бошқа ислохот моделларидан фарқ қилади-ган хусусияти қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) ўзбек модели - иқтисодиётнинг сиёсатдан устунлиги асосида бо-зор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш ва маънавий ҳаётнинг барча соҳаларини тадрижий равишда ислох этишни назарда ту-тади;
- В) ўзбек модели инсонпарвар демократик жамият қуришга қара-тилганлиги билан бошқа моделлардан фарқ қилади;
- С) ўзбек модели фақат иқтисодий ривожланиш эмас, балки кенг маънодаги миллий тикланиш ва ижтимоий тараққиёт модели бўлиб, жамиятни инқилобий тарзда эмас, балки эволюцион - тадрижий равишда ислох этишга қаратилгандир;
- Д) ушбу модель инсон кадр-қимматини барча нарсадан устун кўюв-чи ҳақиқий инсонпарвар ҳуқуқий демократик жамият барпо этишга қаратилганлиги билан ажралиб туради.

9. Жамият тараққиётини ҳаракатга келтирувчи кучлар қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) ишлаб чиқарувчи кучлар, меҳнат воситалари;

- В) одамларнинг эҳтиёжлари, мақсадлари, манфаатлари;
- С) тарихий шахсларнинг фаолияти ва яратган ғоялари;
- Д) меҳнат.

10. Қайси жавобда оламни ўрганиш услублари тўғри келтирилган?

- А) метафизика, диалектика, синергетика, феноменология, верифи-кация ва бошқалар;
- В) анализ, синтез, таққослаш, мавҳумлаштириш, умумлаштириш;
- С) бутун ва бўлак, система ва элемент, хусусийлик ва умумийлик, ҳодиса ва моҳият, шакл ва мазмун;
- Д) сабаб ва оқибат, тасодиф ва зарурият, имконият ва воқелик.

11. Борлиқдаги таркибий боғланишларни ифодаловчи категориялар жуфтлигини аниқланг.

- А) анализ, синтез, таққослаш, мавҳумлаштириш, умумлаштириш;
- В) бутун ва бўлак, система ва элемент, хусусийлик ва умумийлик, ҳодиса ва моҳият, шакл ва мазмун;
- С) сабаб ва оқибат, тасодиф ва зарурият, имконият ва воқелик
- Д) метафизика, диалектика, синергетика, феноменология, верифи-кация ва бошқалар.

12. Борлиқдаги сабабий боғланишларни ифодаловчи категориялар жуфтлигини аниқланг.

- А) анализ, синтез, таққослаш, мавҳумлаштириш, умумлаштириш;
- В) бутун ва бўлак, система ва элемент, хусусийлик ва умумийлик, ҳодиса ва моҳият, шакл ва мазмун;
- С) сабаб ва оқибат, тасодиф ва зарурият, имконият ва воқелик
- Д) метафизика, диалектика, синергетика, феноменология, верифи-кация ва бошқалар.

13. Қайси жавобда тараққиёт қонунлари тўғри келтирилган?

- А) Жоуль-Ленс қонуни, энергиянинг сақланиш қонуни, бутун олам тортишиш қонуни;
- В) яхлитлик принципи, системавийлик принципи, сабабият принципи, тарихийлик принципи;
- С) айният қонуни, зиддиятсизлик қонуни, учинчиси истисно қонуни, етарли асос қонуни.
- Д) диалектик синтез қонуни, миқдорнинг сифатга ўтиши қонуни, диалектик зиддият қонуни.

14. «Ўзгариш» тушунчасига берилган тўғри таърифни аниқланг.

- А) нарсадаги маълум хоссалар ўрнига бошқаларининг юзага кела бориши жараёни;
- В) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги барқарорлиги жараёни;
- С) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги изчил ва си-фатий ўзгариши жараёни;
- Д) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги беқарорлиги жараёни.

15. «Тараққиёт» тушунчасига берилган тўғри таърифни аниқланг.

- А) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги барқарорлиги жараёни;
- В) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги изчил ва си-фатий ўзгариши жараёни;
- С) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги беқарорлиги жараёни;
- Д) нарсадаги маълум хоссалар ўрнига бошқаларининг юзага кела бориши жараёни.

16. Қайси жавобда табиат тушунчасига илмий-фалсафий таъриф берилган?

- А) табиат Оллоҳ томонидан яратилган бўлиб, буюк неъматдир;
- В) табиат - инсон ва инсониятнинг мавжудлиги учун зарур шарт-шароитларнинг йиғиндисидир;
- С) табиат инсон томонидан яратилган бўлиб, инсон ижодий фаоли-ятининг маҳсулидир;
- Д) табиат - ижтимоий фаолиятлар йиғиндисидир.

17. Қайси қаторда «биринчи табиат» нарсалари тўғри кўрсатилган?

- А) ғоя, назария, гипотеза;
- В) ўсимликлар олами, ҳайвонот олами, океанлар;
- С) шаҳар, қишлоқ, аҳоли пункти;
- Д) макон, замон, ҳаракат.

«Фалсафа ва Мантик» фанидан 1-оралиқ назорат учун тест
С А В О Л Л А Р И
4-ВАРИАНТ

1. Яхлитлик принципининг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) нарсалар турли қисмлардан таркиб топгани туфайли эмас, ушбу қисмлар ўртасида алоқадорлик мавжудлиги туфайли яхлитдир;
- В) оқибатни келтириб чиқарган барча ҳолатлар йиғиндисигина сабабий асос бўлиши мумкин;
- С) ҳар қандай система маълум шарт-шароитлар ва сабаблар таъсирида шакллана боради;
- Д) ҳар қандай нарса элементлар ва улар орасидаги алоқалардан таркиб топади.

2. Сабабият принципининг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) нарсалар турли қисмлардан таркиб топгани туфайли эмас, ушбу қисмлар ўртасида алоқадорлик мавжудлиги туфайли яхлитдир;
- В) оқибатни келтириб чиқарган барча ҳолатлар йиғиндисигина са-бабий асос бўлиши мумкин;
- С) ҳар қандай система маълум шарт-шароитлар ва сабаблар таъси-рида шакллана боради;
- Д) ҳар қандай нарса элементлар ва улар орасидаги алоқалардан таркиб топади.

3. Тарихийлик принципининг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) нарсалар турли қисмлардан таркиб топгани туфайли эмас, ушбу қисмлар ўртасида алоқадорлик мавжудлиги туфайли яхлитдир;
- В) оқибатни келтириб чиқарган барча ҳолатлар йиғиндисигина са-бабий асос бўлиши мумкин;
- С) ҳар қандай система маълум шарт-шароитлар ва сабаблар таъси-рида шакллана боради;
- Д) ҳар қандай нарса элементлар ва улар орасидаги алоқалардан таркиб топади.

4. Системавийлик принципининг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) нарсалар турли қисмлардан таркиб топгани туфайли эмас, ушбу қисмлар ўртасида алоқадорлик мавжудлиги туфайли яхлитдир;
- В) оқибатни келтириб чиқарган барча ҳолатлар йиғиндисигина сабабий асос бўлиши мумкин;
- С) ҳар қандай система маълум шарт-шароитлар ва сабаблар таъсирида шакллана боради;
- Д) ҳар қандай нарса элементлар ва улар орасидаги алоқалардан таркиб топади.

5. Антропология қандай фан?

- А) жамият ҳақидаги фан;
- В) қадриятлар, уларнинг жамиятдаги ўрни ҳақидаги фан;
- С) инсон моҳияти, унинг табиат ва жамиятдаги ўрнини, ўзига хос хусусиятларини ўрганувчи фан;
- Д) ахлоқ ва хулқ нормалари ҳақидаги фан.

6. Инсоннинг моҳияти, унинг табиат ва жамиятдаги ўрнини ўрганишга бағишланган машҳур «Антропология» асарининг муаллифини аниқланг.

- А) Ф.Нитше;
- В) Л.Феербах;
- С) О.Конт;
- Д) И.Кант.

7. Антропосоциогенез жараёни деганда нимани тушунасиз?

- А) инсоннинг меҳнат қуроллари яратишга киришиш жараёни;
- В) инсоннинг келиб чиқиши жараёни;
- С) инсоннинг ижтимоий мавжудотга айланиши жараёни;
- Д) инсон ва жамиятнинг уйғунликда шаклланиш жараёни.

8. «Инсон, энг аввало ўзингни англа!» деган ҳикматли сўз қайси файласуф томонидан айтилган?

- А) Сукрот;

- В) Афлотун;
- С) Арасту;
- Д) Форобий.

9. «Инсон - сиёсий махлуқ» деган фикр қайси файласуф қаламига мансуб?

- А) Демокрит;
- В) Арасту;
- С) Афлотун;
- Д) Эпикур.

10. Геронтология қандай фан?

- А) аҳоли саломатлигини тиклаш йўллари ҳақидаги фан;
- В) аҳоли ўртасидаги турар жой ва ишсизлик муаммоларини бар-тараф этишга уринувчи фан;
- С) инсон организмнинг тузилиши ва умрини узайтириш масала-лари билан шуғулланувчи фан;
- Д) кадриятлар, уларнинг турлари, жамиятдаги ўрни ҳақидаги фан.

11. Ижтимоийлашув жараёнининг муҳим хусусияти нима?

- А) ижтимоийлашув инсон билан жамият борлигининг бирини ик-кинчиси билан қўшилиб туришини, мувофиқлашувини ифодалайди;
- В) ижтимоийлашув жараёни - инсоннинг ижтимоий муҳитга мос-лашувини характерлайди;
- С) ижтимоийлашув жараёни инсоннинг ижтимоий муҳитини ўзгар тириш фаолиятини ифодалайди;
- Д) ижтимоийлашув жараёни инсонга кўрсатилган тарбиявий– маф-куравий таъсир жараёнини ифодалайди.

12. Тасаввуф фалсафаси намоёндаларининг фикрича, инсон маъна-вий - рухий баркамол бўлиши учун неча босқични босиб ўтиши даркор?

- А) 5 та.
- В) 4 та;
- С) 6 та;
- Д) 10 та;

13. Онг инъикоснинг қандай шакли?

- А) онг - инъикоснинг информацион шакли;
- В) онг - инъикоснинг пассив шакли;
- С) онг - инъикоснинг олий шакли;
- Д) онг - инъикоснинг психик шакли.

14. Борлиқда инъикоснинг қандай шакллари учрайди?

- А) психик ва физик инъикос;
- В) химик ва биологик инъикос;
- С) психик инъикос;
- Д) оддий инъикос, информацион инъикос, психик инъикос.

15. Инстинктлар қандай ҳосил бўлади?

- А) шартли рефлекслар туфайли;
- В) шартсиз рефлекслар туфайли;
- С) нерв системасига эга бўлган тирик организмларнинг эволюцияси натижасида;
- Д) рефлексларсиз ҳосил бўлади.

16.«Инсон, энг аввало ўзингни англа!» деган ҳикматли сўз қайси файласуф томонидан айтилган?

- А) Суқрот;
- В) Афлотун;
- С) Арасту;
- Д) Форобий.

17.Ўзбек моделининг бошқа ислохот моделларидан фарқ қилади-ган хусусияти қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) ўзбек модели - иқтисодиётнинг сиёсатдан устунлиги асосида бо-зор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш ва маънавий ҳаётнинг барча соҳаларини тадрижий равишда ислоҳ этишни назарда ту-тади;
- В) ўзбек модели инсонпарвар демократик жамият қуришга қара-тилганлиги билан бошқа моделлардан фарқ қилади;
- С) ўзбек модели фақат иқтисодий ривожланиш эмас, балки кенг маънодаги миллий тикланиш ва ижтимоий тараққиёт модели бўлиб, жамиятни инқилобий тарзда эмас, балки эволюцион - тадрижий равишда ислоҳ этишга қаратилгандир;

«Фалсафа ва Мантик» фанидан 2-оралиқ назорат учун тест

С А В О Л Л А Р И 1-ВАРИАНТ

1. Қайси жавобда олами ўрганиш услублари тўғри келтирилган?

- А) метафизика, диалектика, синергетика, феноменология, верификация ва бошқалар;
- В) анализ, синтез, таққослаш, мавҳумлаштириш, умумлаштириш;
- С) бутун ва бўлак, система ва элемент, хусусийлик ва умумийлик, ҳодиса ва моҳият, шакл ва мазмун;
- Д) сабаб ва оқибат, тасодиф ва зарурият, имконият ва воқелик.

2. Борлиқдаги таркибий боғланишларни ифодаловчи категориялар жуфтлигини аниқланг.

- А) анализ, синтез, таққослаш, мавҳумлаштириш, умумлаштириш;
- В) бутун ва бўлак, система ва элемент, хусусийлик ва умумийлик, ҳодиса ва моҳият, шакл ва мазмун;
- С) сабаб ва оқибат, тасодиф ва зарурият, имконият ва воқелик
- Д) метафизика, диалектика, синергетика, феноменология, верификация ва бошқалар.

3. Борлиқдаги сабабий боғланишларни ифодаловчи категориялар жуфтлигини аниқланг.

- А) анализ, синтез, таққослаш, мавҳумлаштириш, умумлаштириш;
- В) бутун ва бўлак, система ва элемент, хусусийлик ва умумийлик, ҳодиса ва моҳият, шакл ва мазмун;
- С) сабаб ва оқибат, тасодиф ва зарурият, имконият ва воқелик
- Д) метафизика, диалектика, синергетика, феноменология, верификация ва бошқалар.

4. Қайси жавобда тараққиёт қонунлари тўғри келтирилган?

- А) Жоуль-Ленс қонуни, энергиянинг сақланиш қонуни, бутун олам тортишиш қонуни;
- В) яхлитлик принципи, системавийлик принципи, сабабият принципи, тарихийлик принципи;
- С) айният қонуни, зиддиятсизлик қонуни, учинчиси истисно қонуни, етарли асос қонуни.
- Д) диалектик синтез қонуни, миқдорнинг сифатга ўтиши қонуни, диалектик зиддият қонуни.

5. «Ўзгариш» тушунчасига берилган тўғри таърифни аниқланг.

- А) нарсадаги маълум хоссалар ўрнига бошқаларининг юзага кела бориши жараёни;
- В) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги барқарорлиги жараёни;
- С) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги изчил ва си-фатий ўзгариши жараёни;
- Д) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги беқарорлиги жараёни.

6. «Тараққиёт» тушунчасига берилган тўғри таърифни аниқланг.

- А) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги барқарорлиги жараёни;
- В) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги изчил ва си-фатий ўзгариши жараёни;
- С) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги беқарорлиги жараёни;
- Д) нарсадаги маълум хоссалар ўрнига бошқаларининг юзага кела бориши жараёни.

7. Яхлитлик принципининг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) нарсалар турли қисмлардан таркиб топгани туфайли эмас, ушбу қисмлар ўртасида алоқадорлик мавжудлиги туфайли яхлитдир;
- В) оқибатни келтириб чиқарган барча ҳолатлар йиғиндисигина сабабий асос бўлиши мумкин;
- С) ҳар қандай система маълум шарт-шароитлар ва сабаблар таъсирида шакллана боради;
- Д) ҳар қандай нарса элементлар ва улар орасидаги алоқалардан таркиб топади.

8. Сабабият принципининг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) нарсалар турли қисмлардан таркиб топгани туфайли эмас, ушбу қисмлар ўртасида алоқадорлик мавжудлиги туфайли яхлитдир;
- В) оқибатни келтириб чиқарган барча ҳолатлар йиғиндисигина са-бабий асос бўлиши мумкин;
- С) ҳар қандай система маълум шарт-шароитлар ва сабаблар таъси-рида шакллана боради;
- Д) ҳар қандай нарса элементлар ва улар орасидаги алоқалардан таркиб топади.

9. Тарихийлик принципининг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) нарсалар турли қисмлардан таркиб топгани туфайли эмас, ушбу қисмлар ўртасида алоқадорлик мавжудлиги туфайли яхлитдир;
- В) оқибатни келтириб чиқарган барча ҳолатлар йиғиндисигина са-бабий асос бўлиши мумкин;
- С) ҳар қандай система маълум шарт-шароитлар ва сабаблар таъси-рида шакллана боради;
- Д) ҳар қандай нарса элементлар ва улар орасидаги алоқалардан таркиб топади.

10. Системавийлик принципининг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) нарсалар турли қисмлардан таркиб топгани туфайли эмас, ушбу қисмлар ўртасида алоқадорлик мавжудлиги туфайли яхлитдир;
- В) оқибатни келтириб чиқарган барча ҳолатлар йиғиндисигина сабабий асос бўлиши мумкин;
- С) ҳар қандай система маълум шарт-шароитлар ва сабаблар таъсирида шакллана боради;
- Д) ҳар қандай нарса элементлар ва улар орасидаги алоқалардан таркиб топади.

11. Антропология қандай фан?

- А) жамият ҳақидаги фан;
- В) кадриятлар, уларнинг жамиятдаги ўрни ҳақидаги фан;
- С) инсон моҳияти, унинг табиат ва жамиятдаги ўрнини, ўзига хос хусусиятларини ўрганувчи фан;
- Д) ахлоқ ва ҳуқуқ нормалари ҳақидаги фан.

12. Инсоннинг моҳияти, унинг табиат ва жамиятдаги ўрнини ўрганишга бағишланган машҳур «Антропология» асарининг муаллифини аниқланг.

- А) Ф.Нитше;
- В) Л.Феербах;
- С) О.Конт;
- Д) И.Кант.

13. Антропосоциогенез жараёни деганда нимани тушунаси?

- А) инсоннинг меҳнат қуроллари яратишга киришиш жараёни;
- В) инсоннинг келиб чиқиши жараёни;
- С) инсоннинг ижтимоий мавжудотга айланиши жараёни;
- Д) инсон ва жамиятнинг уйғунликда шаклланиш жараёни.

14. «Инсон, энг аввало ўзингни англа!» деган ҳикматли сўз қайси файласуф томонидан айтилган?

- А) Сукрот;
- В) Афлотун;
- С) Арасту;
- Д) Форобий.

15. «Инсон - сиёсий махлуқ» деган фикр қайси файласуф қаламига мансуб?

- А) Демокрит;
- В) Арасту;
- С) Афлотун;
- Д) Эпикур.

«Фалсафа ва Мантик» фанидан 2-оралиқ назорат учун тест

С А В О Л Л А Р И 2-ВАРИАНТ

1. Геронтология қандай фан?

- А) аҳоли саломатлигини тиклаш йўллари ҳақидаги фан;
- В) аҳоли ўртасидаги турар жой ва ишсизлик муаммоларини бар-тараф этишга уринувчи фан;
- С) инсон организмнинг тузилиши ва умрини узайтириш масала-лари билан шуғулланувчи фан;
- Д) кадриятлар, уларнинг турлари, жамиятдаги ўрни ҳақидаги фан.

2. Ижтимоийлашув жараёнининг муҳим хусусияти нима?

- А) ижтимоийлашув инсон билан жамият борлигининг бирини ик-кинчиси билан қўшилиб туришини, мувофиқлашувини ифодалайди;
- В) ижтимоийлашув жараёни - инсоннинг ижтимоий муҳитга мос-лашувини характерлайди;
- С) ижтимоийлашув жараёни инсоннинг ижтимоий муҳитини ўзгар тириш фаолиятини ифодалайди;
- Д) ижтимоийлашув жараёни инсонга кўрсатилган тарбиявий– маф-куравий таъсир жараёнини ифодалайди.

3. Тасаввуф фалсафаси намоёндаларининг фикрича, инсон маъна-вий - рухий баркамол бўлиши учун неча босқични босиб ўтиши даркор?

- А) 5 та.
- В) 4 та;
- С) 6 та;
- Д) 10 та;

4. Онг инъикоснинг қандай шакли?

- А) онг - инъикоснинг информацион шакли;
- В) онг - инъикоснинг пассив шакли;
- С) онг - инъикоснинг олий шакли;
- Д) онг - инъикоснинг психик шакли.

5. Борлиқда инъикоснинг қандай шакллари учрайди?

- А) психик ва физик инъикос;
- В) химик ва биологик инъикос;
- С) психик инъикос;

Д) оддий инъикос, информациона инъикос, психик инъикос.

6. Инстинктлар қандай ҳосил бўлади?

- А) шартли рефлекслар туфайли;
- В) шартсиз рефлекслар туфайли;
- С) нерв системасига эга бўлган тирик организмларнинг эволюцияси натижасида;
- Д) рефлексларсиз ҳосил бўлади.

7. Инъикос образ ва белгиларсиз ҳам юз бериши мумкинми?

- А) мумкин эмас;
- В) образ ва белгиларсиз юз бериши мумкин;
- С) юз бериши ҳам, бермаслиги ҳам мумкин;
- Д) аниқ айтиш қийин.

8. Онг билан боғлиқ ҳодисаларга нималар киради?

- А) ижод ва талант;
- В) образ ва белги;
- С) инъикос ва информация;
- Д) жавобларнинг барчаси тўғри.

9. Онг таркибининг асосий компонентлари қайси қаторда тўғри келтирилган?

- А) ядро, атом, молекула;
- В) макон, замон, ҳаракат;
- С) ҳис-туйғулар, тафаккур, кечинмалар, қадриятлар;
- Д) инъикос, информациона инъикос, руҳий инъикос.

10. Қуйидагиларнинг қайси бири онгсизликка киради?

- А) сезги, идрок, тасаввур;
- В) тушунча, мулоҳаза, хулоса;
- С) ҳаяжонлар, галлюцинация, интуиция;
- Д) туш, гипнотик ҳолатлар, автоматизмлар.

11. Онг қайси материя шаклининг хусусияти саналади?

- А) нарсалар олами;
- В) ўсимликлар олами;
- С) ҳайвонот олами;
- Д) инсон.

12. Информациона инъикос қайси материя шаклининг хусусияти саналади?

- А) ҳайвонот олами;
- В) инсон;
- С) ўсимлик олами;
- Д) нарсалар олами.

13. Руҳий инъикос қайси материя шаклининг хусусияти саналади?

- А) ҳайвонот олами;
- В) ўсимликлар олами;
- С) инсон;
- Д) нарсалар олами.

14. Ижтимоий онг шакллари қайси жавобда тўлиқ кўрсатилган?

- А) ахлоқий онг, экологик онг, сиёсий онг, илмий онг;
- В) диний онг, эстетик онг, сиёсий онг;
- С) экологик онг, ҳуқуқий онг, диний онг;
- Д) ахлоқий онг, экологик онг, сиёсий онг, илмий онг, диний онг, эстетик онг, ҳуқуқий онг, иқтисодий онг.

15. Қайси жавобда ахлоқий онгга тўғри таъриф берилган?

- А) ахлоқий онг - кишиларнинг жамиятдаги хулқ-атвори, яшаш нор малари, принциплари, қоидалари йиғиндисининг инъикосини ифо даловчи ижтимоий онг шакли;
- В) ахлоқий онг - жамият аъзоларининг юриш-туришларининг инъ-икосини ифодаловчи ижтимоий онг шакли;

- С) ахлоқий онг - жамиятдаги турли муносабатларни тартибга солиб турувчи восита;
Д) ахлоқий онг - инсон маданиятини тартибга солувчи восита.

«Фалсафа ва Мантик» фанидан 2-оралиқ назорат учун тест

САВОЛЛАРИ 3-ВАРИАНТ

1. Ҳуқуқий онг нима?

- А) ҳуқуқий онг - давлат томонидан тартибга солинган қоидалар мажмуини ифодаловчи ижтимоий онг шакли;
В) ҳуқуқий онг - жамият аъзоларининг ҳатти-ҳаракатларини тар-тибга солиб турувчи восита;
С) ҳуқуқий онг - давлат томонидан белгиланадиган ва таъминлана-диган мажбурий қоидалар инъикосини ифодаловчи ижтимоий онг шакли;
Д) ҳуқуқий онг – жамиятда мавжуд бўлган ахлоқий нормалар ва принциплар йиғиндиси.

2. Қайси жавобда «ижтимоий онг» тушунчасига тўғри таъриф берилган?

- А) ижтимоий онг - индивидуал онгнинг йиғиндиси;
В) ижтимоий онг - табиий ва ижтимоий воқеликнинг инъикоси, жа миятнинг муайян даврга тегишли бўлган ҳис-туйғулари, кайфият-лари, қарашлари, гоялари йиғиндиси;
С) ижтимоий онг - жамиятдаги турли-туман қарашлар мажмуаси;
Д) ижтимоий онг - бу мафкура.

3. Ижтимоий онг даражалари қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) ахлоқий онг ва назарий онг;
В) сиёсий онг ва мафкура;
С) кундалик онг ва назарий онг;
Д) кундалик онг ва ҳуқуқий онг.

4. Диний онг таърифи қайси жавобда тўлиқ берилган?

- А) диний онг - воқеликни табиий ва гайритабиий дунёга бўлиб акс эттирувчи ижтимоий онг шакли;
В) диний онг – воқеликни ақл-идрок позициясидан акс эттирувчи ижтимоий онг шаклидир;
С) диний онг – воқеликни афсоналар асосида талқин қилувчи иж-тимоий онг шаклидир;
Д) диний онг – воқеликни физик қонунлар асосида талқин қилувчи ижтимоий онг шаклидир.

5. Эстетик онгга таъриф беринг.

- А) эстетик онг - воқеликни физик қонунлар асосида талқин қи-лувчи ижтимоий онг шаклидир;

- В) эстетик онг – воқеликни бадий образларда акс эттирувчи иж-тимой онг шаклидир;
С) эстетик онг - воқеликни ақл-идрок позициясидан акс эттирувчи ижтимой онг шаклидир;
Д) эстетик онг - воқеликни табиий ва гайритабиий дунёга бўлиб акс эттирувчи ижтимой онг шакли.

6. Билиш жараёнининг муаммолари фалсафанинг қайси қисмида ўрганилади?

- А) онтология;
В) эстетика;
С) гносеология;
Д) этика.

7. «Инсоннинг табиат, жамият ва ўзи тўғрисида билимлар ҳосил қилишга қаратилган ақлий, маънавий фаолият тури» деб берилган таъриф қайси фалсафий категорияга тааллуқли?

- А) борлик;
В) билиш;
С) материя;
Д) онг.

8. Билишнинг асосий босқичлари қайси қаторда тўғри келтирилган?

- А) моддий ва маънавий;
В) моддий ва ҳиссий;
С) маънавий ва ақлий;
Д) ҳиссий ва ақлий.

9. Ҳиссий билишнинг шакллари қайси қаторда тўғри келтирилган?

- А) сезги, идрок, тасаввур;
В) тушунча, тасаввур, ҳукм;
С) сезги, идрок, хулоса;
Д) тушунча, сезги, тасаввур.

10. Ақлий билишнинг шакллари қайси қаторда тўғри келтирилган?

- А) сезги, ҳукм, хулоса;
В) тушунча, идрок, тасаввур;
С) тушунча, ҳукм, сезги;
Д) тушунча, ҳукм, хулоса.

11. Қайси фалсафий таълимотнинг вакиллари ақлий билишнинг ҳиссий билишга нисбатан устунлигига алоҳида урғу берадилар?

- А) материализм;
В) сенсуализм;
С) рационализм;
Д) агностицизм.

12. Инсон билимларининг воқеликка мувофиқ келиши – бу...

- А) ғоя;
В) ҳақиқат;
С) хато;
Д) ёлғон.

13. Инсон билимлари ҳаққонийлигининг асосий мезони нима?

- А) амалиёт;
В) макон;
С) замон;
Д) таракқиёт.

14. Илмий билишнинг даражалари қайси қаторда тўғри келтирилган?

- А) нисбий ва мутлақ;
В) нисбий ва назарий;
С) мутлақ ва эмпирик;

Д) эмпирик ва назарий.

15. Қайси билиш усулида тадқиқотчи ўз тафаккурида текширилаётган объект тўғрисидаги бир қанча жузъий фактлардан умумий билимлар ҳосил қилади?

- А) дедукция;
- В) индукция;
- С) абстраклаштириш;
- Д) синтез.

«Фалсафа ва Мантик» фанидан 2-оралиқ назорат учун тест

С А В О Л Л А Р И 4-ВАРИАНТ

1. «Онг ва фаолият бирлигини ифодаловчи, моддий ва маънавий неъматлар йиғиндиси, уларни яратиш ва ҳаётга тадбиқ этиш йўлларини акс эттирувчи фалсафий категория». Ушбу таъриф қайси тушунчага тааллуқли?

- А) борлик;
- В) цивилизация;
- С) маданият;
- Д) билиш.

2. Қуйидагилардан қайси бири моддий маданиятга киради?

- А) маиший маданият;
- В) экологик маданият;
- С) фалсафий маданият;
- Д) эстетик маданият.

3. Қуйидагилардан қайси бири маънавий маданиятга киради?.

- А) техник маданият;
- В) фалсафий маданият;
- С) маиший маданият;
- Д) иқтисодий маданият.

4. Ушбу таъриф қуйидаги тушунчаларнинг қайси бирига берилган? «Инсоният босиб ўтган тарихий тараққиёт йўли, унинг маданий жиҳатдан ривожланганлиги даражаси, ҳолатини ифодаловчи тушунча».

- А) маданият;
- В) цивилизация;

- С) онг;
- Д) прогресс.

5. Қайси файласуф асарларида цивилизация 3 йирик босқичга (деҳқончилик маданиятига асосланган цивилизация, индустриал цивилизация, постиндустриал цивилизация) бўлиб ўрганилган?

- А) О.Шпенглер;
- В) Н.Бердяев;
- С) А. Морган;
- Д) Э.Тоффлер

6. Қуйидагилардан қайси бири қадриятлар ҳақидаги таълимот ҳисобланади?

- А) гносеология;
- В) методология;
- С) аксиология;
- Д) онтологий.

7. Миллий қадриятлар деганда нимани тушунасиз?

- А) бутун инсониятга хос қадриятлар;
- В) муайян миллатга хос қадриятлар;
- С) минтақага хос қадриятлар;
- Д) кичик бир ҳудуддаги халқларга хос қадриятлар.

8. Умуминсоний қадриятлар деганда нимани тушунасиз?

- А) бутун инсониятга хос қадриятлар;
- В) муайян миллатга хос қадриятлар;
- С) минтақага хос қадриятлар;
- Д) кичик бир ҳудуддаги халқларга хос қадриятлар.

9. Ер ва инсониятнинг келажагини илмий башорат қилиш билан шуғулланувчи фан қандай номланади?

- А) футурология;
- В) герменевтика;
- С) социология;
- Д) политологий.

10. Ижтимоий башоратнинг қандай асосий усуллари мавжуд?

- А) тарихий аналогия, экспериментал баҳолаш, фолбинлик;
- В) экстраполяция, тарихий аналогия, компьютер орқали намуналаштириш, келажак ходисаларни тасвирлаш, экспериментал баҳолаш;
- С) ижтимоий сўров, математик моделлаштириш, сеҳргарлик;
- Д) таққослаш, кузатиш, таҳлил қилиш.

11. Мамлакатимизнинг келажаги тўғрисидаги илмий-фалсафий башорат Президентимиз И.Каримовнинг асосан қайси асарларида баён қилинган?

- А) «Тарихий хотирасиз келажак йўқ», «Оллоҳ қалбимизда, юраги-мизда»;
- В) «Тинчлик учун курашмоқ керак», «Ватан озодлиги - олий саодат»;
- С) «Ўзбекистон-келажаги буюк давлат», «Ўзбекистон ХХИ аср бў-сағасида: хавфсизликка таҳдид, баоқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари, «Ўзбекистон ХХИ асрга интиломқда»;
- Д) «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг», «Империя даврида бизни иккинчи даражали одамлар, деб ҳисоблашар эди».

12. Ҳозирги замоннинг асосий умумбашарий муаммолари нималардан иборат?

- А) моддий қадриятларга эътиборнинг кучайиб бораётганлиги, мол-парастлик психологиясининг илдиз отаётганлиги, порахўрлик, уюш ган жиноятчилик;
- В) СПИД, рак, фоҳишабозлик, наркомания;
- С) урбанизация, интеграция, глобаллашув;

Д) Тинчликни сақлаш, қуролланиш пойгасини тўхтатиш, халқаро хавфсизликни таъминлаш; экология муаммоси; демография муам-моси; энергетика ва хом-ашё муаммолари; озиқ-овқат муаммоси; дунё океанидан фойдаланиш муаммоси.

13. Ноосфера тўғрисидаги таълимот асосчиси ким?

- А) В.И.Вернадский;
- В) Ж.И.Кусто;
- С) Н.Н.Баранский;
- Д) Б.С.Урланис.

14. Фалсафанинг объекти нимадан иборат?

- А) табиат;
- В) жамият;
- С) инсон;
- Д) борлик.

15. Фалсафанинг предмети қайси саволда тўғри кўрсатилган?

- А) моддий неъматларнинг кадр-қиммати;
- В) борлик шакллари орасидаги ўзаро алоқадорлик;
- С) борлик шакллари орасидаги тафовут;
- Д) система ва элемент орасидаги алоқадорлик.

«Фалсафа ва Мантик» фанидан якуний назорат

САВОЛЛАРИ

В а р и а н т 1

1. Дунёқараш тушунчаси. Фалсафанинг дунёқараш сифатидаги функциялари.
2. Қадимги Эрон ва Турон фалсафаси, унинг асосий таълимотлари.
3. Табиат фалсафаси. Ҳозирги замон фалсафасининг табиий ва сунъий муҳит ҳақидаги қарашлари.

В а р и а н т 2

1. Методология тушунчаси. Фалсафанинг методологик функциялари.
2. Қадимги Юнон фалсафаси. Космоцентризм.
3. Экологик муаммолар ва уларнинг бартараф этиш ёъллари.

В а р и а н т 3

1. Дунёқарашнинг тарихий типлари, улар орасидаги алоқадорлик ва тафовут.
2. Ўрта асрлар фалсафасининг ўзига хос хусусиятлари. Теоцентризм.
3. Борликни фалсафий тушуниш. Борлик даражалари ва шакллари.

В а р и а н т 4

1. Фалсафа ва фан орасидаги ўзаро алоқадорлик, ўхшашлик ва тафовут.
2. Сўфийлик ва тасаввуф. Тасаввуф фалсафасида инсон қиёфаси.

3. Борлиқда моддийлик ва маънавийлик диалектикаси.

В а р и а н т 5

1. Қадимги Ҳинд фалсафасининг асосий мактаблари.
2. Янги замон фалсафаси. Эмпиризм ва рационализм.
3. Ҳаракат. Ҳаракатнинг асосий шакллари ва уларнинг ўзаро алоқадорлиги.
4. Инсон ҳақидаги фалсафий фикрлар динамикаси.

В а р и а н т 6

1. Қадимги Хитой фалсафасининг асосий хусусиятлари.
2. Макон ва замон.
3. Шахсни фалсафий тушуниш. Индивид, индивидуаллик ва шахс.

В а р и а н т 7

1. Фалсафада услуб муаммоси. Диалектика, метафизика ва синергетика таълимотла-рининг асосий категориялари ва принциплари.
2. Онг ва тилнинг ўзаро алоқадорлиги. Тил фалсафаси.
3. Ақлий билиш ва унинг асосий шакллари.

В а р и а н т 8

1. Борлиқнинг ҳар томонлама алоқадорлиги.
2. Диалектик зиддият қонуни.
3. Индивидуал ва ижтимоий онг тушунчалари.

В а р и а н т 9

1. Борлиқдаги тартиблилик ва системалилик, уларни ифодаловчи категориялар.
2. Фалсафада онг муаммосининг талқин этилиши.
3. Ижтимоий онг шакллари ва даражалари.

В а р и а н т 10

1. Борлиқдаги сабабият занжири ва уни ифодаловчи категориялар.
2. Онг – воқелик инъикоси.
3. Ижтимоий психология ва мафкура, уларнинг ўзига хос хусусиятлари.

В а р и а н т 11

1. Онгнинг таркиби ва манбалари.
2. Маданият ва цивилизациянинг ўзаро алоқадорлиги.
3. Келажакни олдиндан кўра билиш – инсон фаолияти Самара-дорлигининг муҳим шарти.

В а р и а н т 12

1. Онг ва онгсизлик.
2. Ҳиссий билиш ва унинг асосий шакллари.
3. Ҳозирги замоннинг умумбашарий муаммолари.

В а р и а н т 13

1. Дунёқараш тушунчаси. Фалсафанинг дунёқараш сифатидаги функциялари.
2. Қадимги Эрон ва Турон фалсафаси, унинг асосий таълимотлари.
3. Классик ва антиклассик фалсафанинг асосий ёъналишлари.
4. Табиат фалсафаси. Ҳозирги замон фалсафасининг табиий ва сунъий муҳит ҳақидаги қарашлари.

В а р и а н т 14

1. Методология тушунчаси. Фалсафанинг методологик функциялари.
2. Ҳозирги замон фалсафий тараққиётининг асосий ёъналишлари. Стсиэнтизм ва антистсиэнтизм. Экзистенциализм.
3. Экологик муаммолар ва уларнинг бартараф этиш ёъллари.

В а р и а н т 15

1. Дунёқарашнинг тарихий типлари, улар орасидаги алоқадорлик ва тафовут.
2. Ўрта асрлар фалсафасининг ўзига хос хусусиятлари. Теоцентризм.
3. Борлиқни фалсафий тушуниш. Борлиқ даражалари ва шакллари.
4. «Жамият» тушунчаси. Жамият тараққиётининг манбалари ва уни ҳаракатга келтирувчи кучлар.

В а р и а н т 16

1. Фалсафа ва фан орасидаги ўзаро алоқадорлик, ўхшашлик ва тафовут.
2. Сўфийлик ва тасаввуф. Тасаввуф фалсафасида инсон қиёфаси.
3. Борлиқда моддийлик ва маънавийлик диалектикаси.

В а р и а н т 17

1. Қадимги Ҳинд фалсафасининг асосий мактаблари.
2. Ҳаракат. Ҳаракатнинг асосий шакллари ва уларнинг ўзаро алоқадорлиги.
3. Инсон ҳақидаги фалсафий фикрлар динамикаси.

В а р и а н т 18

1. Қадимги Хитой фалсафасининг асосий хусусиятлари.
2. Классик фалсафанинг асосий ғоялари. Идеалистик диалектика.
3. Шахсни фалсафий тушуниш. Индивид, индивидуаллик ва шахс.

В а р и а н т 19

1. Микдорнинг сифатга ўтиши қонуни.
2. Онг ва тилнинг ўзаро алоқадорлиги. Тил фалсафаси.
3. Ақлий билиш ва унинг асосий шакллари.

В а р и а н т 20

1. Борлиқнинг ҳар томонлама алоқадорлиги.
2. Диалектик зиддият қонуни.
3. Индивидуал ва ижтимоий онг тушунчалари.

В а р и а н т 21

1. Борлиқдаги тартиблилик ва системалилик, уларни ифодаловчи категориялар.
2. Фалсафада онг муаммосининг талқин этилиши.
3. Ижтимоий онг шакллари ва даражалари.

В а р и а н т 22

1. Борлиқдаги сабабият занжири ва уни ифодаловчи категориялар.
2. Онг – воқелик инъикоси.
3. Ижтимоий психология ва мафкура, уларнинг ўзига хос хусусиятлари.

В а р и а н т 23

1. Онгнинг таркиби ва манбалари.
2. Маданият ва цивилизациянинг ўзаро алоқадорлиги.
3. Келажакни олдиндан кўра билиш – инсон фаолияти Самарадорлигининг муҳим шарти.

В а р и а н т 24

1. Диалектик синтез қонуни.
2. Онг ва онгсизлик.
3. Ҳозирги замоннинг умумбашарий муаммолари.

В а р и а н т 25

1. Дунёқарашнинг тарихий типлари, улар орасидаги алоқадорлик ва тафовут.
2. Ўрта асрлар фалсафасининг ўзига хос хусусиятлари. Теоцентризм.
3. Борлиқни фалсафий тушуниш. Борлиқ даражалари ва шакллари.

В а р и а н т 26

1. Фалсафа ва фан орасидаги ўзаро алоқадорлик, ўхшашлик ва тафовут.
2. Сўфийлик ва тасаввуф. Тасаввуф фалсафасида инсон қиёфаси.
3. Борлиқда моддийлик ва маънавийлик диалектикаси.

В а р и а н т 27

1. Қадимги Ҳинд фалсафасининг асосий мактаблари.
2. Янги замон фалсафаси. Эмпиризм ва рационализм.
3. Инсон ҳақидаги фалсафий фикрлар динамикаси.

В а р и а н т 28

1. Қадимги Хитой фалсафасининг асосий хусусиятлари.
2. Макон ва замон.
3. Шахсни фалсафий тушуниш. Индивид, индивидуаллик ва шахс.

В а р и а н т 29

1. Фалсафада услуб муаммоси. Диалектика, метафизика ва синергетика таълимотла-рининг асосий категориялари ва принциплари.
2. Миқдорнинг сифатга ўтиши қонуни.
3. Онг ва тилнинг ўзаро алоқадорлиги. Тил фалсафаси.
4. Ақлий билиш ва унинг асосий шакллари.

В а р и а н т 30

1. Борлиқнинг ҳар томонлама алоқадорлиги.
2. Диалектик зиддият қонуни.
3. Индивидуал ва ижтимоий онг тушунчалари.

«Фалсафа ва Мантиқ» фанидан якуний назорат учун тест

С А В О Л Л А Р И

1-ВАРИАНТ

1.«Фалсафа атамасининг луғавий маъноси нимани билдиради?

- А) донолик деган маънони билдиради;
- В) дунёқараш деган маънони билдиради;
- С) юнонча сўздан олинган бўлиб «филио» - севаман, «софия» - донишмандлик деган маъноларни билдириб, донишмандликни севиш деган маънони англатади;
- Д) билимдонлик маъносини билдиради.

2. Қайси жавобда дунёқарашга тўғри таъриф берилган?

- А) инсоннинг дунёга муносабати дунёқараш дейилади;
- В) дунёқараш инсоннинг зарурий равишда дунёни англаш, тушуниши, билиши натижасида юзага келадиган қарашлар системасидир;

- С) муаммоларнинг ечимини излаш дунёқараш дейилади;
- Д) воқеа ва ҳодисаларга баҳо бериш дунёқараш дейилади.

3. Дунёқарашнинг энг муҳим 3 та элементи қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) ҳис-туйғу, билим, қадрият;
- В) ҳис-туйғу, тушуниш, билиш;
- С) тушуниш, фаолият, дунёқараш;
- Д) дунёқараш, баҳолаш, ҳис-туйғу.

4. «Файласуф» атамасини биринчи бўлиб ишлатган мутафаккирни топинг.

- А) Гераклит;
- В) Платон;
- С) Пифагор;
- Д) Аристотель.

5. «Фалсафа» атамасини биринчи бўлиб ишлатган мутафаккирни топинг.

- А) Гераклит;
- В) Платон;
- С) Пифагор;
- Д) Аристотель.

6. Фалсафанинг асосий муаммоси қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) моддийлик ва маънавийлик ўртасидаги алоқадорлик муаммоси;
- В) инсон муаммоси;
- С) табиат ва жамият ўртасидаги алоқадорлик;
- Д) одам ва олам ўртасидаги алоқадорлик муаммоси.

7. Фалсафа қандай функцияларни бажаради?

- А) моддий неъматлар яратиш функцияси, маҳсулотларни тақсимлаш функцияси;
- В) ижтимоий функциялар, иқтисодий функциялар;
- С) дунёқарашга оид функциялар, методологик функциялар;
- Д) метафизик функциялар, диалектик функциялар.

8. Дунёқарашнинг тарихий типлари қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) фалсафий, диалектик, метафизик;
- В) мифологик, диний, фалсафий;
- С) диний, метафизик, мифологик;
- Д) мифологик, диалектик, диний.

9. Илк фалсафий фикрлар қайси мамлакатда вужудга келган?

- А) Ҳиндистон, Хитой, Юнонистон;
- В) Англия, Франция, Германия;
- С) АҚШ, Канада, Мексика;
- Д) Ироқ, Афғонистон, Покистон.

10. Дастлабки фалсафий мактаблар қайси давлатда шаклланган?

- А) Юнон;
- В) Эрон ва Турон;
- С) Ҳиндистон;
- Д) Хитой.

11. Оламнинг асоси турли унсурлардан иборат, деб ҳисоблаган дастлабки фалсафий мактабни аниқланг.

- А) даосизм;
- В) жайнизм;
- С) чорвака;
- Д) Милет.

12. Қадимги Юнон фалсафаси Хинд ва Хитой фалсафасидан қайси хусусиятлари билан фарқ қилади?

- А) космоцентрик;
- В) диний;
- С) гелиоцентрик;
- Д) гуманистик.

13. Қадимги Шарқ мамлакатларидаги фалсафий фикрлар жамият-даги қайси эҳтиёжлар туфайли шакллана бошлади?

- А) ўзгарувчан оламга ва инсонга доир қарашларни яратиш зарурияти;
- В) мифологик ва диний дунёқарашга муносабат билдириш;
- С) ижтимоий табақалар ва синфлар ўртасидаги зиддиятларни бар-тараф этиш;
- Д) жамият мафқурасини шакллантириш.

14. Жамият ва давлат муаммолари ҳақида фикр юритган ўрта асрлар Шарқ мутафаккирини аниқланг.

- А) Беруний;
- В) Фарғоний;
- С) Форобий;
- Д) Ибн Сино.

15. Исломига бўлган даврда Марказий Осиёдаги фалсафий қарашларни англаб олишда қуйидаги асарлардан қайсилари муҳим рол ўйнайди?

- А) «Шоҳнома»;
- В) «Қобуснома»;
- С) «Авесто»;
- Д) «Қутадғу билик».

«Фалсафа ва Мантиқ» фанидан якуний назорат учун тест

САВОЛЛАРИ 2-ВАРИАНТ

1. «Фозил одамлар шахри», «Қонунлар ҳақида китоб» асарларининг муаллифи ким?

- А) Баҳоуддин Нақшбанд;
- В) Жалолоддин Румий;
- С) Абу Али Ибн Сино;
- Д) Абу Наср Форобий.

2 Қуйидаги таълимотларнинг қайси бири борлиқ муаммоларини ўрганади?

- А) гносеология;

- аксиология;
С) онтология;
Д) методологий.

3. Қайси жавобда борлиқ категориясига тўлиқ таъриф берилган?

- А) борлиқ абадий, у ҳамиша мавжуд, уни ташкил этган нарсалар ўткинчидир;
В) борлиқ - оламнинг интеграл характеристикасини ифодаловчи категория бўлиб, нарса ва жараёнларнинг мавжуд бўлгани ту-файли яхлит эканини, улар орасида умумий алоқадорлик борли-гини кўрсатади;
С) борлиқ - объектив ва субъектив реалликдир;
Д) борлиқ нарса ва жараёнларни мавжудлигини ифодалайди.

4. Қайси жавобда актуал борлиққа мисол келтирилган?

- А) мен бир соатдан кейин кутубхонага бораман;
В) мен эртага кутубхонага бораман;
С) мен бир ҳафтадан кейин кутубхонага бораман;
Д) мен ҳозир кутубхонага бораяпман.

5. Қайси жавобда борлиқнинг мавжудлик усуллари тўғри кўрсатилган?

- А) материя ва табиат;
В) материя ва руҳ;
С) руҳ ва инсон;
Д) маънавият ва руҳ.

6. Борлиқнинг асосини ҳам моддийлик, ҳам маънавийлик ташкил қилади, деган мулоҳаза қайси таълимотга асосланган?

- монизм;
В) дуализм;
С) плюрализм;
Д) идеализм.

7. Қуйидаги мисоллардан қайси қатордагиси фақат руҳ оламига мансуб?

- А) макон, замон, ҳаракат;
В) шаҳар, қишлоқ, аҳоли пункти;
С) ўсимликлар олами, ҳайвонот олами, галактика;
Д) ғоя, назария, гипотеза.

8. Органик ҳаётда ҳаракатнинг қайси шакли учрайди?

- А) физик шаклида;
В) химик шаклида;
С) биологик шаклида;
Д) ижтимоий шаклида.

9. Иссиқлик, ёруғлик, электромагнитизм ҳаракатнинг қайси шаклига мансуб?

- А) механик;
В) химик;
С) ижтимоий;
Д) физик.

10. Қайси жавобда табиат тушунчасига илмий-фалсафий таъриф берилган?

- А) табиат Оллоҳ томонидан яратилган бўлиб, буюк неъматдир;

- В) табиат - инсон ва инсониятнинг мавжудлиги учун зарур шарт-шароитларнинг йиғиндисидир;
С) табиат инсон томонидан яратилган бўлиб, инсон ижодий фаоли-ятининг маҳсулидир;
Д) табиат - ижтимоий фаолиятлар йиғиндисидир.

11. Қайси қаторда «биринчи табиат» нарсалари тўғри кўрсатилган?

- А) ғоя, назария, гипотеза;
В) ўсимликлар олами, ҳайвонот олами, океанлар;
С) шаҳар, қишлоқ, аҳоли пункти;
Д) макон, замон, ҳаракат.

12. «Иккинчи табиат» элементлари тўғри келтирилган жавобни аниқланг.

- А) шаҳар, қишлоқ, аҳоли пункти;
В) ўсимликлар олами, океанлар;
С) ғоя, назария, гипотеза;
Д) макон, замон, ҳаракат.

13. Қайси жавобда Қадимги дунёдаги табиатга бўлган муносабат тўғри ифодаланган?

- А) табиат - бу ҳаракатдаги, ўзгарувчан объект бўлиб, инсон ҳам унинг бир қисмидир;
В) табиат - Худо томонидан яратилган мўъжиза бўлиб, инсон ва инсониятга қарама-қарши турувчи жонсиз объект;
С) табиат бу инсоннинг эстетик завқ оладиган, гўзаллик ва қувонч манбаи;
Д) табиат - инсон фаолияти натижасидаги ўзгарувчан объект.

14. Қайси жавобда Ўрта асрлардаги табиатга бўлган муносабат тўғри ифодаланган?

- А) табиат - инсон фаолияти натижасидаги ўзгарувчан объект;
В) табиат бу инсоннинг эстетик завқ оладиган, гўзаллик ва қувонч манбаи;
С) табиат- Худо томонидан яратилган мўъжизадир;

Д) табиат - бу ҳаракатдаги, ўзгарувчан объект бўлиб, инсон ҳам унинг бир қисмидир.

15. Қайси жавобда Уйғониш давридаги табиатга бўлган муносабат тўғри кўрсатилган?

- А) табиат бу инсоннинг эстетик завқ оладиган, гўзаллик ва қувонч манбаи;
В) табиат - бу ҳаракатдаги, ўзгарувчан объект бўлиб, инсон ҳам унинг бир қисмидир;
С) табиат - инсон фаолияти натижасидаги ўзгарувчан объект;
Д) табиат-Худо томонидан яратилган мўъжиза бўлиб, инсон ва инсониятга қарама-қарши турувчи жонсиз объект.

«Фалсафа ва Мантиқ» фанидан якуний назорат учун тест

**С А В О Л Л А Р И
3-ВАРИАНТ**

1. Қайси жавобда Янги замондаги табиатга бўлган муносабат тўғри ифодаланган.

- А) табиат-Худо томонидан яратилган мўъжиза бўлиб, инсон ва инсониятга қарама-қарши турувчи жонсиз объект;
В) табиат - инсон фаолияти натижасида ўзгарувчан объект;
С) табиат бу инсоннинг эстетик завқ оладиган, гўзаллик ва қувонч манбаи;
Д) табиат - бу ҳаракатдаги, ўзгарувчан объект бўлиб, инсон ҳам унинг бир қисмидир.

2. Экологик муаммонинг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) фан ва техника тараққиёти;
- В) табиатдаги мувозанатнинг бузилиши
- С) ижтимоий тараққиёт жараёнидаги ўзгаришлар;
- Д) ишлаб чиқариш жараёнидаги ўзгаришлар.

3. Қайси жавобда жамиятга тўғри таъриф берилган?

- А) тарихий тараққиётнинг муайян босқичидаги кишилар йиғин-диси;
- В) инсонлар орасидаги алоқаларни бошқариб турувчи ижтимоий механизм;
- С) кишилар фаолиятида намоён бўладиган барча ижтимоий муно-сабатлар мажмуи;
- Д) иқтисодий, маданий, ҳудудий ва тил умумийлигига эга бўлган кишилар бирлиги.

4. Жамият ҳаётининг асосий соҳалари қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) сиёсий, мафкуравий, ҳуқуқий;
- В) иқтисодий, ижтимоий, сиёсий, маънавий;
- С) диний, илмий, ахлоқий;
- Д) мафкуравий, маданий, тарбиявий.

5. Қайси файласуф жамият тараққиёти босқичларини ижтимоий-иқтисодий формациялар шаклида талқин қилган?

- А) О. Конт;
- В) Г. Гегель;
- С) К. Маркс;
- Д) Э. Тоффлер.

6. Ижтимоий муносабатларнинг асосий йўналишларини кўрсатинг.

- А) шахсий, оилавий, миллий муносабатлар;
- В) иқтисодий, сиёсий муносабатлар;
- С) диний, ахлоқий, ҳуқуқий муносабатлар;
- Д) моддий, маънавий муносабатлар.

7. Ижтимоий тараққиёт босқичларини ўрганишда ўзига хос ўринга эга бўлган «Учинчи тўлқин» назариясининг муаллифи ким?

- А) Э. Тоффлер;
- В) К. Маркс;
- С) М. Вебер;
- Д) У. Ростоу.

8. Ўзбек моделининг бошқа ислохот моделларидан фарқ қилади-ган хусусияти қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) ўзбек модели - иқтисодиётнинг сиёсатдан устунлиги асосида бо-зор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш ва маънавий ҳаётнинг барча соҳаларини тадрижий равишда ислох этишни назарда ту-тади;
- В) ўзбек модели инсонпарвар демократик жамият қуришга қара-тилганлиги билан бошқа моделлардан фарқ қилади;
- С) ўзбек модели фақат иқтисодий ривожланиш эмас, балки кенг маънодаги миллий тикланиш ва ижтимоий тараққиёт модели бўлиб, жамиятни инқилобий тарзда эмас, балки эволюцион - тадрижий равишда ислох этишга қаратилгандир;
- Д) ушбу модель инсон кадр-қимматини барча нарсадан устун қўюв-чи ҳақиқий инсонпарвар ҳуқуқий демократик жамият барпо этишга қаратилганлиги билан ажралиб туради.

9. Жамият тараққиётини ҳаракатга келтирувчи кучлар қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

- А) ишлаб чиқарувчи кучлар, меҳнат воситалари;
- В) одамларнинг эҳтиёжлари, мақсадлари, манфаатлари;
- С) тарихий шахсларнинг фаолияти ва яратган ғоялари;
- Д) меҳнат.

10. Қайси жавобда оламни ўрганиш услублари тўғри келтирилган?

- А) метафизика, диалектика, синергетика, феноменология, верификация ва бошқалар;
- В) анализ, синтез, таққослаш, мавҳумлаштириш, умумлаштириш;
- С) бутун ва бўлак, система ва элемент, хусусийлик ва умумийлик, ҳодиса ва моҳият, шакл ва мазмун;
- Д) сабаб ва оқибат, тасодиф ва зарурият, имконият ва воқелик.

11. Борлиқдаги таркибий боғланишларни ифодаловчи категориялар жуфтлигини аниқланг.

- А) анализ, синтез, таққослаш, мавҳумлаштириш, умумлаштириш;
- В) бутун ва бўлак, система ва элемент, хусусийлик ва умумийлик, ҳодиса ва моҳият, шакл ва мазмун;
- С) сабаб ва оқибат, тасодиф ва зарурият, имконият ва воқелик
- Д) метафизика, диалектика, синергетика, феноменология, верификация ва бошқалар.

12. Борлиқдаги сабабий боғланишларни ифодаловчи категориялар жуфтлигини аниқланг.

- А) анализ, синтез, таққослаш, мавҳумлаштириш, умумлаштириш;
- В) бутун ва бўлак, система ва элемент, хусусийлик ва умумийлик, ҳодиса ва моҳият, шакл ва мазмун;
- С) сабаб ва оқибат, тасодиф ва зарурият, имконият ва воқелик
- Д) метафизика, диалектика, синергетика, феноменология, верификация ва бошқалар.

13. Қайси жавобда тараққиёт қонунлари тўғри келтирилган?

- А) Жоуль-Ленс қонуни, энергиянинг сақланиш қонуни, бутун олам тортишиш қонуни;
- В) яхлитлик принципи, системавийлик принципи, сабабият принципи, тарихийлик принципи;
- С) айният қонуни, зиддиятсизлик қонуни, учинчиси истисно қонуни, етарли асос қонуни.
- Д) диалектик синтез қонуни, миқдорнинг сифатга ўтиши қонуни, диалектик зиддият қонуни.

14. «Ўзгариш» тушунчасига берилган тўғри таърифни аниқланг.

- А) нарсадаги маълум хоссалар ўрнига бошқаларининг юзага кела бориши жараёни;
- В) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги барқарорлиги жараёни;
- С) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги изчил ва си-фатий ўзгариши жараёни;
- Д) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги беқарорлиги жараёни.

15. «Тараққиёт» тушунчасига берилган тўғри таърифни аниқланг.

- А) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги барқарорлиги жараёни;
- В) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги изчил ва си-фатий ўзгариши жараёни;
- С) мураккаб системаларнинг узоқ муддат давомидаги беқарорлиги жараёни;
- Д) нарсадаги маълум хоссалар ўрнига бошқаларининг юзага кела бориши жараёни.

«Фалсафа ва Мантиқ» фанидан якуний назорат учун тест

**С А В О Л Л А Р И
4-ВАРИАНТ**

1. Яхлитлик принципининг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) нарсалар турли қисмлардан таркиб топгани туфайли эмас, ушбу қисмлар ўртасида алоқадорлик мавжудлиги туфайли яхлитдир;
- В) оқибатни келтириб чиқарган барча ҳолатлар йиғиндисигина сабабий асос бўлиши мумкин;

- С) ҳар қандай система маълум шарт-шароитлар ва сабаблар таъсирида шакллана боради;
Д) ҳар қандай нарса элементлар ва улар орасидаги алоқалардан таркиб топади.

2. Сабабият принципининг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) нарсалар турли қисмлардан таркиб топгани туфайли эмас, ушбу қисмлар ўртасида алоқадорлик мавжудлиги туфайли яхлитдир;
В) оқибатни келтириб чиқарган барча ҳолатлар йиғиндисигина са-бабий асос бўлиши мумкин;
С) ҳар қандай система маълум шарт-шароитлар ва сабаблар таъсирида шакллана боради;
Д) ҳар қандай нарса элементлар ва улар орасидаги алоқалардан таркиб топади.

3. Тарихийлик принципининг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) нарсалар турли қисмлардан таркиб топгани туфайли эмас, ушбу қисмлар ўртасида алоқадорлик мавжудлиги туфайли яхлитдир;
В) оқибатни келтириб чиқарган барча ҳолатлар йиғиндисигина са-бабий асос бўлиши мумкин;
С) ҳар қандай система маълум шарт-шароитлар ва сабаблар таъсирида шакллана боради;
Д) ҳар қандай нарса элементлар ва улар орасидаги алоқалардан таркиб топади.

4. Системавийлик принципининг моҳиятини ифодалаб беринг.

- А) нарсалар турли қисмлардан таркиб топгани туфайли эмас, ушбу қисмлар ўртасида алоқадорлик мавжудлиги туфайли яхлитдир;
В) оқибатни келтириб чиқарган барча ҳолатлар йиғиндисигина сабабий асос бўлиши мумкин;
С) ҳар қандай система маълум шарт-шароитлар ва сабаблар таъсирида шакллана боради;
Д) ҳар қандай нарса элементлар ва улар орасидаги алоқалардан таркиб топади.

5. Антропология қандай фан?

- А) жамият ҳақидаги фан;
В) кадрятлар, уларнинг жамиятдаги ўрни ҳақидаги фан;
С) инсон моҳияти, унинг табиат ва жамиятдаги ўрнини, ўзига хос хусусиятларини ўрганувчи фан;
Д) ахлоқ ва хулқ нормалари ҳақидаги фан.

6. Инсоннинг моҳияти, унинг табиат ва жамиятдаги ўрнини ўрганишга бағишланган машҳур «Антропология» асарининг муаллифини аниқланг.

- А) Ф.Нитше;
В) Л.Феербах;
С) О.Конт;
Д) .Кант.

7. Антропосоциогенез жараёни деганда нимани тушунасиз?

- А) инсоннинг меҳнат қуроллари яратишга киришиш жараёни;
В) инсоннинг келиб чиқиши жараёни;
С) инсоннинг ижтимоий мавжудотга айланиши жараёни;
Д) инсон ва жамиятнинг уйғунликда шаклланиш жараёни.

8. «Инсон, энг аввало ўзингни англа!» деган ҳикматли сўз қайси файласуф томонидан айтилган?

- А) Суқрот;
В) Афлотун;
С) Арасту;
Д) Форобий.

9. «Инсон - сиёсий махлуқ» деган фикр қайси файласуф қаламига мансуб?

- А) Демокрит;
В) Арасту;
С) Афлотун;

Д) Эпикур.

10. Геронтология қандай фан?

- А) аҳоли саломатлигини тиклаш йўллари ҳақидаги фан;
- В) аҳоли ўртасидаги турар жой ва ишсизлик муаммоларини бар-тараф этишга уринувчи фан;
- С) инсон организмнинг тузилиши ва умрини узайтириш масала-лари билан шуғулланувчи фан;
- Д) кадриятлар, уларнинг турлари, жамиятдаги ўрни ҳақидаги фан.

11. Ижтимоийлашув жараёнининг муҳим хусусияти нима?

- А) ижтимоийлашув инсон билан жамият борлигининг бирини ик-кинчиси билан қўшилиб туришини, мувофиқлашувини ифодалайди;
- В) ижтимоийлашув жараёни - инсоннинг ижтимоий муҳитга мос-лашувини характерлайди;
- С) ижтимоийлашув жараёни инсоннинг ижтимоий муҳитини ўзгар тириш фаолиятини ифодалайди;
- Д) ижтимоийлашув жараёни инсонга кўрсатилган тарбиявий– маф-куравий таъсир жараёнини ифодалайди.

12. Тасаввуф фалсафаси намоёндаларининг фикрича, инсон маъна-вий - рухий баркамол бўлиши учун неча босқични босиб ўтиши даркор?

- А) 5 та.
- В) 4 та;
- С) 6 та;
- Д) 10 та;

13. Онг инъикоснинг қандай шакли?

- А) онг - инъикоснинг информацион шакли;
- В) онг - инъикоснинг пассив шакли;
- С) онг - инъикоснинг олий шакли;
- Д) онг - инъикоснинг психик шакли.

14. Борликда инъикоснинг қандай шакллари учрайди?

- А) психик ва физик инъикос;
- В) химик ва биологик инъикос;
- С) психик инъикос;
- Д) оддий инъикос, информацион инъикос, психик инъикос.

15. Инстинктлар қандай ҳосил бўлади?

- А) шартли рефлекслар туфайли;
- В) шартсиз рефлекслар туфайли;
- С) нерв системасига эга бўлган тирик организмларнинг эволюцияси натижасида;
- Д) рефлексларсиз ҳосил бўлади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. –Т.: Ўзбекистон, 2003.
2. Каримов И.А. Ёвуз кучлар халқимизни ўз танлаган йўлидан қайтара олмайди. (И.Каримовнинг Ўзбекистон телевиденияси учун махсус интервьюси) Халқ сўзи, 2004 йил 30 март;
3. Каримов И.А. Ватанимизнинг тинчлиги ва хавфсизлиги ўз куч-қудратимизга, халқимизнинг ҳамжиҳатлиги ва букулмас иродасига боғлиқ (Президент И.Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий мажлисининг 14- сессиясидаги нутқи) Халқ сўзи, 2004 йил 30 апрель;
4. Каримов И.А. Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли. – Т.: Ўзбекистон 1992.
5. Каримов И.А. Янги уй қурмай туриб эскисини бузманг. – Т.: Ўзбекистон 1993.
6. Каримов И.А. Янгича фикрлаш ва ишлаш – давр талаби. -Т.: Ўзбекистон 1997.
7. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХИ аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. –Т.: Ўзбекистон 1997.
8. Каримов И.А. Жамиятимиз мафқураси халқни-халқ, миллатни-миллат қилишга хизмат этсин. –Т.: Ўзбекистон, 1998.
9. Каримов И.А. Баркамол авлод – Ўзбекистон тараққиётининг пойдевори. //Маърифат, 1998, 29 август.
10. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. //Мулоқот, 1998, 5-сон.
11. Каримов И.А. Ўзбекистон буюк келажак сари. –Т.: Ўзбекистон 1998.
12. Каримов И.А. Оллоҳ қалбимизда, юрагимизда. –Т.: Ўзбекистон 1999.
13. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХИ асрга интилмоқда. –Т.: Ўзбекистон 1999.
14. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафқураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. –Т; Ўзбекистон, 2000.
15. Каримов И.А. Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқоролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси 9-сессиясида сўзлаган нутқи) – //Халқ сўзи, 30 август 2002.
16. Каримов И.А. Биз танлаган йўл – демократик тараққиёт ва маърифий дунё билан ҳамкорлик йўли. (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси 11-сессиясида сўзлаган нутқи) //Ўзбекистон овози, 2003, 26 апрель.
17. Каримов И.А. Бизнинг бош мақсадимиз – жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизасия ва ислоҳ этишдир. Т.: “Ўзбекистон”, 2005 й.
18. Каримов И.А. Империя даврида бизни иккинчи даражади одамлар деб ҳисоблашар эди. Т.: “Ўзбекистон”, 2005 й.
19. Абдулла Шер. Ахлоқшунослик: Маърузалар матни. –Т.: 2000.
20. Авлоний А. Туркий гулистон ёхуд ахлоқ. –Т.: Ўқитувчи 1992.
21. Азамат Зиё. Кучли жамият фалсафаси. //Тафаккур журнали, 2002, 1-сон.
22. Азамат Зиё. Миллий тузугимиз. – «Фидокор», 2004 йил, 24 август.
23. Ал-Бухорий. Ҳадислар И-ИВ томлар. –Т.: Мерос 1990-1992.
24. Анварь Қодиров. Сиёсат фалсафаси. Т.: ТҮОИ. 2005 й.
25. Асомова Р. Комил инсон – миллат фаҳри. //Мулоқот, 2001, 2-сон.
26. Баркамол авлод орзуси. -Т.:Шарқ 1998.
27. Беруний Абу Райхон. Танланган асарлар: Т. 1. Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар. –Т: Фан 1968.
28. Буюк сиймолар, алломалар. 1-2 китоб. -Т. 1995-96.
29. Валиев Б. Мантиқ курси бўйича амалий машғулотлар ва методик тавсиялар. -Т. 1992.
30. Гуннар Скирбекк, Нильс Гиле. Фалсафа тарихи. Т-; 2002й.

31. Жакбаров М. Уйғониш даврида инсон камолоти. //Мулоқот журнали, 2000 1-сон.
32. Жакбаров М. Форобийнинг адолатли жамият орзуси. //Мулоқот, 1999, 1-сон.
33. Жўраев Н. Мафкуравий иммунитет. -Т.: Маънавият, 2000.
34. Жумабоев Й. Ўзбекистонда фалсафа ва ахлоқий фикрлар тараққиёти тарихидан. -Т.: Ўқитувчи 1997.
35. Зиёева Н. Буюк фалсафа талқини. //Мулоқот журнали, 2001 2-сон.
36. Искандаров Б. Тасаввуф фалсафаси. -Т.: 1995.
37. Каримов Р. Аждодларимиз меросида маънавий кадрларимиз жилоси. -Т. 2000.
38. Комилов Н. Тасаввуф ва калом илми. Иим ал-Бухорий сабоқлари. 2005. № 2
39. Керимов У. Теория логического синтеза единого явления речи как микрокосма битиЙ. Т.: Санъат., 2005 й.
40. Кайковус. Қобуснома. -Т.: Ўқитувчи 1996.
41. Л.Мавлянова, В.Игошин Эстетика (курс лекций) Тошкент 2004й.
42. Маънавият юлдузлари. Илмий-оммабоп нашр. Т.: Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти.2002 й.
43. Мамашокиров С. Инсон, маънавият, зиддият. //Тафаккур журнали, 2001 1-сон.
44. Машрикзамин ҳикмат бўстони. -Т.: Шарқ, 1997.
45. Мустақиллик: илмий, изоҳли, оммабоп лугат. -Т.:Шарқ 1999.
46. Мўминов И.М. Амир Темурнинг Ўрта Осиё тарихида тутган ўрни ва роли. -Т.: Фан, 1993.
47. Мўминов И.М. Ўзбекистон ижтимоий-фалсафий тафаккури тарихидан. -Т.: Фан 1994.
48. Насриддинов А. Давр ижтимоий-фалсафий мерос. //Мулоқот журнали, 1999 4-сон.
49. Н.Маматов, О.Жумаев Фуқаролик жамиятини қарор топтиришнинг муҳим омили. Тошкент 2004й.
50. Н.Маматов, Абдуҳолиқов Ж, М.Қаҳҳорова Мантиқ (ўқув кўлланмаси) Тошкент 2004й.
51. Огоҳ бўлайлик. -Т.: Академия нашриёти, 1999.
52. Ортиқов А. Эътиқод ва виждон эркинлиги: муштарақлик ва тафовутлар. //Мулоқот 2000, 6-сон.
53. Основи философии: Учебное пособие для студентов. -Т.: Ўзбекистон 1998.
54. Пўлатов Ў. Ўзбек мафкураси // Мулоқот. -1991. 2-сон.
55. С.Йўлдошев ва бошқ. Янги ва энг янги давр Ғарбий Европа фалсафаси. Т.-; 2002й.
56. Сулаймонова Ф. Шарқ ва Ғарб. Т.: 1997
57. Султонмурод Олим. Миллий мафкура – халқ таянадиган куч. -Т.: Маънавият, 2000.
58. Т. Мирзаев. Терроризм – тинчлик ва тараққиёт душмани. - «Халқ сўзи», 2004 йил, 15 июль.
59. Темур тузуклари. Т.: Мерос, 1991
60. Тоҳиров О. Комиллик – етуклик тимсоли. //Мулоқот, 1999, 3-сон.
61. Умаров Э. Эстетика. -Т. 1995.
62. Фалсафа. Ўқув кўлланма. Т.:Шарқ, 1997
63. Форобий. Фозил одамлар шаҳри. Т.: Ибн Сино 1997.
64. Хайруллаев М. Уйғониш даври ва Шарқ мутафаккирлари. -Т.: Ўзбекистон, 1991.
65. Хайруллаев М.М., Ҳақбердиев М. Мантиқ. -Т. 1993.
66. Хожа Аҳрор Валий: тасаввуф ва сиёсат. – «Маърифат», 2004 йил, 25 август.
67. Хоназаров Қ. Ўзбек фалсафаси борми? //Мулоқот журнали 2001 3-сон.

68. Шарифхўжаев М. Человек определивший эпоху. М.«Труд» 2004.
69. Чориев А. Инсоннинг маънавий қиёфаси. //Мулоқот, 1999, 3-сон.
70. Чориев С. Баркамол инсон – инсонпарвар жамият маҳсули. //Мулоқот, 1999, 1-сон.
71. Шайхова Х., Назаров Ў. Умуминсоний қадриятлар ва маънавий камолот. –Т.: Ўзбекистон,1992.
72. Чориев С. «Фалсафа унинг муаммолари ва жамиятдаги роли» Т, 1999
73. Қуръони Карим. –Т.: Чўлпон, 1992.
74. Эргашев И.. Миллий истиқлол ғояси. Т.:Академия, 2002.
75. Эркаев А. Тафаккур эркинлиги. Тафаккур. 2005 й. № 4.
76. Эркаев А. Маънавият – миллат нишони. –Т.: Маънавият, 1998.
77. Х. Тўхтабоев. – Огоҳлик нимадир? – «Халқ сўзи», 2004 йил, 4 август.
78. Қ. Ҳошимов. Глобаллашув ва миллий қадриятлар. - «Халқ сўзи» - 2004 йил, 21 август.
79. Ҳақиқат манзаралари ёхуд 96 мумтоз файласуф. Т.:Янги аср авлоди. 2002й.
80. Эркин ва фаровон ҳаётни юксак маънавиятсиз қуриб бўлмайди. «Халқ сўзи» газетаси, 2006 йил 26 август.
80. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Миллий ғоя тарғиботи ва маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш туғрисида»ги 2006 йил 25 августдаги қарори.
81. Мафкура, тарғибот ва таъсирчанлик (маъруза матни) Т. «Маънавият»2000. 13 б.
82. Миллий мафкура: мақсад ва юналишлари, ҳаётга тадбиқ этиш юллари. Т. «Ўзбекистон», 1999. 30 б.
83. Абилов У. Миллий ғоя: маънавий омиллар. Т “Маънавият”, 1999, 64 б.
84. Ражабова М. Диний экстремизм ва террорчилик: Унинг илдизи қаярда? Мақсади нима? Унга қарши қандай қурашиш керак? Т: 2000, 164 б.
85. «Февраль воқеалари». Т. «Ўзбекистон», 1999, 160 б.
86. Эркаев А. Миллий ғоя моҳияти. «Маънавият» 2000 , 32 б.
87. Ўзбекистоннинг миллий истиқлол мафкураси. Т. «Ўзбекистон», 1993, 110 б.
88. Қурбонов Ш.. Баркамол авлод орзуси. («Қадрлар тайёрлаш миллий дастури»)ни амалга ошириш борасидаги публицистик . «Шарқ», 1998, 184 б.
89. Азамат Мухторов. Шахс тарбиясида миллий ғоя, эҳтиёж ва манфаатлар уйғунлиги. Т, «Янги аср авлоди», 2003 й.
90. Азизхўжаев. Чин ўзбек иши. Т, «Академия», 2003 й.
91. Бегматов. Маънавият фалсафаси ёхуд И. Каримов асарларида фалсафий тизимнинг яратилиши. Т, «Шарқ», 2001 й.
92. У. Олтинов. Мафкуравий тарғиботни услубий таъминлаштириш юллари. Т, МЧЖ, 2004 й.
93. Мехр-муруват маданияти. Т, 2004 йил.
94. Жабборов. Ўзбеклар: турмуш тарзи ва маданияти. Т, ”Шарқ” 2002 й.
95. Истиқлол. Демократия ва фуқаролик жамияти. Т, «Шарқ», 2002 й.
96. Н. Жўраев. Тафаккурдаги эврилиш, истиқлол изтироблари ва қувончлари ҳақида мулоҳазалар. Т, Шарқ», 2001 й.
97. Шукрулло. Оғир кунлар секинчи. Т, «Шарқ», 2003 й.
98. Миллий армиямиз мустақилликнинг тинч ва осойиштахаэотининг мустаҳкам кафолатидир.
99. Оила маънавият булоғи. Т, 2003 й.
100. Ливитин П. Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида. Т, 2001 й.
101. Маънавий баркамоллик ва сиёсий маданият. Т, «Шарқ», 2001 й.
102. И. Саифназаров. Ўзбекистон истиқлоли ва янги фалсафий таълимоти. Т, Янги аср авлоди. 2003 йил.

103. И.Саифназаров. маънавий баркамоллик ва сиёсий маданият. Т, Шарқ, 2001 йил.
104. Қаршибоёв М. Тараққиётнинг узбек модели. Т, «Ижод дунёси», 2000 йил.
105. Муртазо Қаршибой. Талатупдан уйғунлик сари. Фалсафий-публицистик рисола. Т, Маънавият» нашриёти, 1997 йил.
106. Кайковус. Қобуснома. Т, “Меърос”, 1994 эил
107. С. Отамуродов. Ўзбекистонда маънавий руҳий тикланиш. Т, “Янги аср авлоди”2003
108. Т. Махмудов. «Авесто ҳақида». Т, «Шарқ», 2000 йил.
109. С. Мамашокиров, Ш.Тоғаев. Эркин ва фаровон ҳаёт қурилишининг ғоявий-мафкуравий масалалари.Т, «Маънавият» 2007.
110. Р.Сайдуллаева. Оммавий маданият ва унинг инсон ижтимоий қиёфасига таъсири. Т. Жамият ва бошқарув. 2010й.

МУНДАРИЖА

КИРИШ	3
1. РЕЙТИНГ ТЕХНОЛОГИК ХАРИТА	4
2. ЎҚУВ МАТЕРИАЛЛАРИНИНГ ТАРКИБИ	5
3. РЕФЕРАТ МАВЗУЛАРИ	6
4. МУСТАҚИЛ ИШ МАВЗУЛАРИ	7
5. РЕЙТИНГ ИШЛАНМА	8
6. МАЪРУЗАЛАР РЕЖАСИ	9-13
7. АМАЛИЙ РЕЖАСИ	14-28
8. ОРАЛИҚ НАЗОРАТ ЁЗМА ИШ САВОЛЛАРИ	29-31
9. 1- ОРАЛИҚ НАЗОРАТ ТЕСТ САВОЛЛАРИ	32-39
10. 2- ОРАЛИҚ НАЗОРАТ ТЕСТ САВОЛЛАРИ	40-47
11. ЯКУНИЙ НАЗОРАТ ОҒЗАКИ САВОЛЛАРИ	48-51
12. ЯКУНИЙ НАЗОРАТ ТЕСТ САВОЛЛАРИ	52-59
13. ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ	60-63

